Colleccion Antòni Nogués
de versions en aranés

56

GALA PLACIDIA

Angel Guimerà

GALA PLACIDIA

Angel Guimerà

Estreada en teatre Novetats de Barcelona era vesilha deth 8 de Mai de 1879.

Dedicatòria

Ara mia mair

D'aguesta produccion, abans dera representacion publica en teatre *Novetats*, se'n hèc ua de privada era vesilha deth 28 d'Abriu d'enguan en *Teatre Principal* d'aguesta ciutat.

Quauqui uns des mèns intims amics e damb eri era Sra. de Mena e era Srta. de Simon s'encarguèren de presentar deuant d'un public distinguit e damb er autor excessivament tolerant, era mia prumèra òbra dramatica.

Que sigue, donc, aguesta pagina testimòni der agraïment que tostemp sauvarà era mia anma, entàs mèns bravi amics, actors e apuntadors d'aquera net; e entàs dignes actritzes deth teatre catalan, ja aué glòria esplendorosa, ua d'eres, deth nòste art scènic.

Per çò dera trama e deslaçament d'aguesta produccion auem cuelhut era istòria coma la cuelheren tostemp toti es escrivans tragics des de Shakespeare, Schiller, Victor Hugo e Ventura de la Vega enquiath mès umil o de volada mès mesquina. Ath delà d'aquerò, era divergéncia qu'en era s'estan toti es autors latins respècte des scènes qu'amièren entara mòrt ath Rei des gòts mos empedís de hèr era relacion estrictament istorica; pr'amor que solet auem de trèir ara lum qu'Ataulf moric assassinat er an 416, victima d'ua ressentida especiau e der òdi d'ua faccion. Enquia e tot ei desconeishut eth nòm der aucidor pr'amor que mentre Jordanes supause que se cridaue Vernulf e Olimpiador lo cride Dubius, ne tansevolh coma causa dobtosa escriuen eth sòn nòm Isidor, Orosi e es auti istoriadors.

Sonque son d'acòrd damb totes es istòries ancianes, pr'amor qu'eres apareishen tostemp clares, ena nòsta òbra, es personificacions, d'Ataulf, de caractèr bontadós, banhat per amor ara sua esposa; e era d'aguesta, era orgulhosa Gala Placidia, damb eth sòn fervent entosiasme per Roma e eth sòn òdi implacable pera Gòthia. Tanben eth caractèr de Sigerich ei vertadèrament istoric. Non atau es des auti personatges que son totafèt creacion nòsta.

Repartiment

Personatges	**Actors**
Gala Placidia	Da. Carlota de Mena
Lledia	Dolors Ricart
Vernulf	Antoni Tutau
Ataulf	Joan Bertran
Sigerich	Joan Isèrn
Varogast	Miquel Pigrau
Velia	Artur Carreras
Celius	Lluis Llibre
Marcius	N. Cuffi

Cavalièrs, Soldats, Esclaus.

Barcelona, 416.

Eth prumèr e eth tresau acte ena ciutat; eth dusau en un palai-castèth ara vòra deth Llobregat

Gala Placidia

Acte prumèr

Cramba deth palai d'Ataulf. Ua gran pòrta ath forum; ara dreta ua hièstra; ara quèrra ua auta pòrta tapada damb ua cortina; ua taula ena part dera hièstra damb pergamins e tot çò de besonh entà escríuer; enes parets trofèus militars e tota sòrta d'armes: Ja ei de net.

Scèna prumèra

Ataulf seigut ara vòra dera taula; Celius que ven de liéger un pergamin.

Celius: Senhor, aguest missatge ei d'Arbojolda.

Ataulf: Eth patron des mèns braci.

Celius: Se planh de veir tan de temps en cauma as guerrèrs indomdats: ditz qu'ahiscadi peth desir de brega conspiren sense pòsa.

Ataulf: Celius, escriu-li qu'eth Rei confie ena sua leiau fermesa.

Celius: (cuelhent un aute pergamin e desvolopant-lo). Aguest aute ei d'Italia.

Ataulf: (damb interès) Diu!, a tot darrèr m'a arribat era responsa!

Celius: (anant a liéger e trantalhant per çò que ve ena letra). Senhor...

Ataulf: Qué demores?

Celius: (liegent) "Salut ath vil profanador de Roma..."

Ataulf: (damb ira). Celius! qué dides?

Celius: E ei cèrt.

Ataulf: (en tot cuelher-l'ac). Balha-me era letra.

Celius: Que non ei der Emperador.

Ataulf: Que non ei de Honorius?, botant-li es uelhs. De Constancius! Lançant-la ara taula damb amarum.

Celius: Va entath huec?

Ataulf: (en tot recuelher-la). Còr mèn, padega-te. (Liegent) "En vaganaut inclines eth tòn front sus eth povàs; non auràs jamès eth perdon deth César; en vaganaut as hèt dera victima era tua esposa; laguens deth talamus tanben te l'è de panar..." Doblegant-la indignat. Insensat! Ò! Constancius!; te'n desbrembes de qué jo sò eth fòrt; tu eth malautís, eth fèble! era arna imperiau qu'era granor despolhes e t'amagues ena abandonada porpra! Ai de tu e dera raça orgulhosa s'aué eth còr de laguens deth pièch me treiguessa!; dera madeisha manèra que què er arrai sus era cussonada tor e la hè povàs, qu'eth temporau arrossègue, atau queirie era mia trionfant espada sus eth tròn a on s'an seigut tanti sègles...! Mès jo qu'è aciu en còr ua grana victòria: au!, hè-lo desaparéisher en huec. Placida qu'ei mia.

Scèna II

Marcius e es anteriors

Marcius: Senhor, un joen, un forastèr qu'arribe de mès enlà des ispanes tèrres ditz que vò parlar-te.

Ataulf: Hè-lo entrar.

Celius: Non sabes eth sòn nòm e...

Ataulf: Ataulf lo demore.

S'en va Marcius

Celius: E se siguesse un traïdor?...

Ataulf: A tot darrèr qu'ès de Roma! Quan vos poiratz revoutar s'ètz coma hemnes?

Scèna III

Ataulf, Sigerich, Celsius

Sigerich: Ès tu eth rei Ataulf?

Ataulf: Aprèssa-te, joen: que sò jo.

Celius: Non ei covardia era prudéncia. (Se sè e escriu).

Sigerich: Rei, non t'anuges se me trapes mancat der aire cortesan: que sò d'ua tèrra a on es pairs ensenhen as hilhs eth jòc des armes e eth govèrn deth shivau.

Ataulf: Tu que non ès gallès ne ès borgond... Ès hilh de Hunia?

Sigerich: Que sò gòt.

Ataulf: Atau, donc, aguesta pàtria ei tua: ara te trapes entre gòts. Tè! ena Thràcia d'Ataulf non se'n bremben? Tan leugères an estat es mies tralhes ena vida qu'abans que jo age despareishut eth mèn nòm?

Sigerich: Ò, senhor!... Escota: des dera mainadesa è perdut as mèns pairs; en tot sénter es gèstes des nòsti eròis qu'an estenut era pàtria deth hered Escans enquiara mar Tirrena, è arribat a ua edat, qu'en era è sentut eth bategar dera sang enes venes, e è agarrat era arma que tiec eth mèn pair, e tà meddia è lançat er esperitat shivau, coma era tempèsta. De pòble en pòble, seguint era tua tralha, è corrut sus era tèrra. Enes lumedans des ciutats d'Italia preguntaua per tu: era gent trabalhadora, en tot arroncilhar es espatles, me mostrauen eth cors deth solei. È trauessat es montanhes gegantes des Alps: enes ròques me mostrauen toti er ample rodal de carros pesants. Pes camps perfidi dera Galia è passat: es bòsqui vèrges dragaren era longa sèrp deth tòn tropèl; es troncs des arbes esbauçats se vedien de reuélh en passar, e escuts plei de povàs trapaua en un costat e en aute semblant escates de sèrps queigudes. Un dia, luenh, en orizon, alugades peth solei cogant, es tors de Narbona se lheuèren còp sec; aquiu me dideren: eth vencec e siguec vençut. Carrèrs e places tremolèren jos eth tarrabastalh des hèstes: seigut ara ombra d'ua trionfant arcada, escotant es acòrds de divines orquestres, jos eth talamus d'aur qu'en eth l'amiauen es sòns menaires s'a het esclau d'ua gentila puncèla: e entre sarcastiques arridalhades m'an senhalat era longa via d'Iberia. E ja sò aciu; e encara vau ara cèrca deth rei gòt Ataulf en Barcelona; e ei que, Senhor, ath pè des muralhes, ath lumedan dera tua casa, ena tua preséncia, trapant pertot era Roma corrompuda escauhant-se jos eth calor dera granesa, me pregunti cent viatges, s'un dia de luta disputant-se er emperi dera tèrra acabèc Ataulf caperat de glòria, e ès tu er usurpador dera sua valentia: tu, qu'as perdut un mon e t'as amagat, umil, enes pics pirenencs, e enquia e tot te botes era porpra des vençuts a compde des pèths des que venceren.

Ataulf: Ò, hilh supèrb dera mia estimada pàtria, com m'agrade era tua rustica noblesa! Tu me parles damb eth còr; non ei era mesquina ambicion deth servil era que botge era tua lengua. Era tempèsta s'a honut: mès arrés desbrembe entre eth cèu e era plana, en tot perder-se ena luenhor, en orizon, un cap de broma: e aguesta broma sò jo. Dera vila tèrra que me hè desbrembar ad aqueri que non me demoren les demore Ataulf jos es sues empreses: encara es mèns soldats son es de Roma e es mies armes tanben; pro que s'en saben. Quan jo volga, eth cap dera broma desbrembada de toti, aumentat damb immensa tromba, s'estenerà d'un costat en aute sus eth mon, e ara bohada dera tempèsta coma un mar d'espigues ajaçarà as potents linhatges sus er ilhòt enquia que se poirisquen. Aquiu a on ei Ataulf aquiu i è era Gòthia: a on ei era Gòthia i a eth centre dera tèrra.

Sigerich: Qu'ei agradiu, Senhor, un còp perduda era esperança, tornar-la a cuélher de ressabuda; que i a ena tua lengua quauquarren qu'atrè e qu'impause.

Ataulf: Qu'ès joen encara (damb tristesa). Aguest mon que cauishigues ei reflèx d'un aute mon en etèrna batalha...eth còr der òme: tu que non ac sabes! Demora!

Sigerich: Desencusa-me se t'è ofensat. Roma ei enclutge, qui senon tu ès eth malh? M'as hèt renéisher.

Ataulf: Eth tòn nòm?

Sigerich: Sigerich.

Ataulf: Vòs un lòc d'aunor ena mia garda?

Sigerich: Servir-te tota era mia vida.

Scèna IV

Es anteriors, Varogast, Velia, Cavalièrs. Entren parlant quauqui vèrsi anteriors.

Ataulf: Aguest valent, senhors, ven dera Thràcia: preguntatz-li; vos parlarà dera nòsta tèrra. Qu‘ei senat e fòrt. A compdar d’ara entre ena mia garda e lo hèsqui companh vòste.

Sigerich: (volent punar era man). Senhor...

Ataulf: (remint-se-la). Non aprengues a umiliar-te, Sigerich: aquerò ei causa de Roma. (Celius dèishe d’escríuer e s’amasse as cavalièrs). Que non li manque arren, Celius. Toti m’ensenhen a lheuar-me deth povàs. Ò Placidia mia, be n’ei de naut eth prètz deth tòn amor entara mia consciéncia!

Se’n va Ataulf.

Scèna V

Sigerich, Varogast, Celius, Velia, Cavalièrs.

Varogast: Qu’ac a dit eth Rei. A compdar d’aué ei companh nòste.

Li balhen era man.

Sigerich: E damb tot eth còr. (A Celius). Tu, non. Jo non voi sarrar era man vila d’un roman.

Velia: Que venes dera pàtria e encara ès pur.

Celius: (A Sigerich). Era suprèma volontat d’Ataulf m’a hèt gòt.

Sigerich: Que t’auia en òdi per çò de hilh roman... sabent que i renegues!... Senhors, vosati qu‘auetz seguit tanti pòbles, quina ei era paraula que volerietz que hèssa servir entà escopir a traïdors?

Celius: Ò miserable! sus eth tòn cap queirà tanta supèrbia!

Se’n va.

Scèna VI

Sigerich, Varogast, Velia, Cavalièrs.

Varogast: Se toti siguéssem coma tu, non se revoutarie deuant deth tròn tanta gent funèsta.

Sigerich: Aguest òdi serà etèrn; ja des dera mainadesa eth mèn nòble pair l’infiltrèc enes mies venes; Ai des inics se se desvelhèsse deth sòni!...mès moric assassinat!...

Velia: Ò! tostemp a estat vil eth roman.

Sigerich: Non; er assassin siguec des nòsti.

Velia: E t’as resvenjat?

Sigerich: Com? Diu!...coneisher-lo, e aucir-lo, e morir; vaquí era mia glòria. S’enten ena luenhor era votz d’un còrn. Cavaliers, aguest còrn?...

Varogast: Qu'ei qu'era reina ja s'aprèsse ath palai; ei eth senhau des gardes qu'an vist eth resplendor des sues tèderes. Ataulf l'a bastit, entara sua alegria, des deth hestós Llobregat ara ribèra, un castèth e uns jardins: quan ve era escurina entorne ena ciutat.

Velia: Vene; apròp d'era tot qu'ei roman.

S'aprèssen toti ara hièstra parlant e guardant entà dehòra.

Scèna VII

Vernulf, Varogast, Velia, Sigerich e Cavalièrs.

Vernulf: (des deth forum, enquia que li parle Varogast). Ja escur, cada viatge qu'eth còrn ressòne eth mèn esperit s'altère. Encara aué esclau d'aguesta hemna!... Que non ei víuer, auer de viuer madeish etèrnament en guèrra de cap e còr. Que volem guanhar as pòbles e nosati, mesquins, non mos podem véncer!

Varogast: Vernulf!

Vernulf: Ò, Varogast, aciu vosati!

Se l'aprèssen toti mens Sigerich que se quede guardant entà dehòra.

Velia: (Vedent entrar a Placidia en baiard.)

Varogast: Tu tostemps pauhicat: qué!... t'agreugen es tòns amics?

Vernulf: Non, jamès. E tu t'ac pòs creir?

Sigerich: (en tot hèr-se enlà dera hièstra, ditz per çò qu'a vist) Aquiu es vençuts son vencedors! Vergonha! (Per Velia e Varogast). Non, jo que non sò coma eri! Me hè ràbia veder-les!

Se'n va.

Scèna VIII

Vernulf, Varogast, Velia e Cavalièrs

Varogast: Ei amor contrariat?

Velia: Au, qui se'n pòt fidar! hemna e vent...

Vernulf: (senhalant era espada). Eth mèn amor qu'ei aguesta.

Varogast: Enquia e tot eth Rei ja se n'a encuedat: ager li didie ara sua esposa quan tu passaues...

Vernulf: (damb interès). Òc? Ei cèrt?... qué li didec?

Varogast: Arren, que te trapaue ja hège temps molt cambiat.

Vernulf: Parla... e era?

Varogast: Quin interès, Senhor, as per un garda? Didec: e te deishèc de uelh.

Vernulf: Parlem der aute, se te platz, parlar de jo m'anuge.

Velia: Praube companh! qu'as fèbre, t'uscles!

Vernulf: Plan, donc, non mos cau simular mès; que m'uscle era ira. Per qué sauves er amarum? Per qué, còr? parla. Qu'è en òdi ad aguesta hemna, e aguesta hònt romana aflaquís es nòsti còps. Qu'a estat entà nosati pejor qu'Eva: sonque un òme perdec ara nòsta mair en paradís; e a toti Placidia, damb pòts arridolents, mos hè enla deth paradis deth mon. Quan me'n brembi jo, jo qu'è er avier enes mans deth Rei, des gòts!... eth pensament se me trebòle còp sec, ua broma baisha sagnosa me baishe pes uelhs, e eth pièch me semble que me saute hèt brigalhs. Ò, Placidia!... e pensar qu'ua net, aquera net pera Roma abominabla... e pera Ghòtia! l'amiè entà Ataulf coma presoèra sua! Per qué, en auer-la sus eth pièch, en sòrta de balhar-li vida, non la sarrè enes mèns braci enquia estofar-la coma ua leona adormida enes anères dera sèrp der Atlas! Pro que m'en brembi!; seguit d'apròp, pes nòstes tropes guerrères entrè pera pòrta Mamertina; Qu'ère de net pertot, sonque se vedien lúder es nòstes armes e aquiu en camin, luenh des nòsti uelhs, badines ludentes de sang ròia ena claror dobtosa qu'ara creish... ara s'amendrís, des tòns dobtes pes gòts; caminant sus cadavres sabi pas entà on anè: ua intensa claror arribe de pic as mèns uelhs: tachi era vista entà deuant: es cases son hoguères!... e corri ar edart: eth huec m'enròde, se lhèuen deuant mèn gradons nauti; enteni un crit angoniós ath miei dera broma damb sons d'ua citara que se trinque...e pugi coma un arrai aqueri gradons; vòutes que pertot s'esbaucen jos es mies cauishigades, repaus e hum: sonque era fiulaira votz des ahlames. De ressabuda s'esbauce un mur d'apròp e veigui entre es tarcums a un gòt que ges damb es faccions alugades, non peth huec... senon pera luxuria!...E entre es sòns braci sarraue a ua hemna que s'esfòrce entà gésser d'aqueth laç. De cramba en cramba lo seguí pertot coma ua fèra; e en cimalh madeish d'aqueri nauti gradons agarrèc eth mèn braç era ròba deth vil, en tot en.honsar-li er acèr enes entralhes, e, agonizant li cuelhí era puncèla, mentre eth còs fèble d'eth ròdaue pes gradons baishant entre es parets alugades. E aquera hemna ara quau sauvè era vida de carrèr en carrèr, amiant-la, coma ua presa sus eth mèn còr, estavanida, mès damb aunor, entà Ataulf, pro sabes se qui ère! Era fraia de Honorius, era orgulhosa Gala Placidia a tot darrèr.

Varogast: Cara!; era Reina!

Scèna IX

Placidia, Lledia e es anteriors

Cavalièrs e esclaus damb fanaus alugadi acompanhen ara Reina entara pòrta deth forum; dempús des dues paraules de Placidia se retiren sense auer entrat en scèna.

Placidia: (as que l'acompanhen). Cavalièrs, gràcies. (A Lledia). Vene.

Vernulf: (Varogast e Velia lo vòlen padegar. Vernulf en tot hèr-les enlà, ditz); Non, que ja ei ora; tot aquerò qu'è patit per era, voi qu'ac patisque era.

Placidia: (saludant, en tot anar-se'n entara sua cramba). Senhors...

Vernulf: (gessent-li ath deuant). Un moment.

Varogast: (volent-lo arturar). Vernulf!...

Placidia: (arturant-se estonada e preguntant). Qué?

Velia: (a Vernulf). Padega-te.

Placidia: (a Vernulf). S'ei ua gràcia... ath Rei. Lledia, seguis-me.

Vernulf: (arturant-la). Non: qu'ac sai tot; era lum qu'eth Rei mos balhe la recep de tu, Senhora: que deu èster hòl aqueth que s'escauhe ath solei reflectit ena aigua e non ath solei qu'ei en cèu.

Placidia: Qué vò, Lledia mia?. Ja l‘ac è dit: a Ataulf qu’ei Rei...e ei òme. E jo d’astre non ne sò.

Vernulf: (damb amarum). Òc que n’ès. pr’amor que l‘esbleugisses.

Placidia: (apressant-se de pic, coma herida). Qui ès tu?

Vernulf: (damb ironia). Que sò un vil, un gòt.

Placidia: (a mieja votz). Ja m’ac pensaua.

Velia: (a Varogast). Ò, Varogast!...

Placidia: (damb autoritat e mesprètz). Qué vòs?

Vernulf: (damb òdi e deishant era sua espada sus era taula apròp d’era). Que te voi autrejar aguesta arma a on aué sus era sua huelha mès caròles guardi alugades per afront. Jo sò esclau dera mia pàtria: d’ua hemna, jamès.

Lledia: (en tot voler-se-la hèr a vier) Senhora!...

Placidia: Ò miserable!... que sò era tua Reina! Aguest òme qu‘ei embriac!

Vernulf: Senhors, macareu; sonque per insult se merite qu‘eth braç li trinque eth sòn jòu enlordidor.

Placidia: (damb ira). Quina ventada lhèue aguest gran de povàs ena mia ròba?... (cambiant de pic, ditz damb mesprètz, en tot voler anar-se’n ara sua cramba) Qué t’è de respóner! Sonque guardar-te ei ua vergonha!

Vernulf: (crebant en òdi). Ò, còr foetejat! puja ena mia lengua convertit en un mar de podom!

Varogast e Velia: Vernulf! (volent tier-lo)

Vernulf: Lança-te sus aguesta hemna qu’a venut era sua tèrra, es cendres deth sòn larèr e era sua familha entà sèir-se en un tròn; enquia e tot ena venda i bote tot eth sòn còs e tota era sua anma ena balança! Ombra sevèra deth gran Teodosius; guarda-la; ei era tua hilha; laguens deth talamus deth barbar; autrejada ath plasèr; confonent era sang des sues entralhes damb era sang des sòns borrèus! Que queigue sus era era malediccion de pair!

Varogast: Non l’escotes, Senhora.

Placidia: (damb supèrbia) Òc. Que voi lheuar era mia tèsta enquia aucir ad aguesta vibòra damb era guardada.

Vernulf: Ò, atrevis-te damb anuèg, anma mia!

Placidia: Tu, vil; non per amor, pr’amor qu‘es vils non estimen; per orgulh d’èster esclau dera mia granesa t’auries d’arrossegar en povàs deuant des mèns jolhs. Ara ampla tèrra l’auetz vençuda, qué se passe vencent a Roma se jo è sometut as vencedors? Jo hemna! mès en trionf sus es vòstes herides vos è botat cadies de ròses, e è arturat er auanç sense pòsa des vòstes tropes, e ja es paus des vòstes tendes hèn arraics e brosta; auetz pàtria, qu‘ei auer libertat e fortalesa. Diu sap per qué ac voi jo; Diu e eth mèn pair que hèn botjar eth mèn còr. Dera tua supèrbia ei eth misèr esclat? Viu, morís; borís ena ira, o padega-te... Impòrte ath mèn orgulh autant coma impòrte ara pesanta ròda eth clòt polsós que esclafe ena rodera. (Trincant era espada, e lançant-se-la as pès). Guarda: tè: recuelh aguesta espada: digna de tu, te l’entorni.

Vernulf: Eth que me l’autrege, coma a hèt damb er acèr, tot ac desonore quan li bote es mans: era mia raça se ve desonorada per tu; que trape era huelha, ath hons deth tòn còr, era sua digna gaina.

Recuelh un tròç d’espada deth solèr e se precipite sus era Reina. Toti l’arturen, e era lo guarde impassibla.

Lledia: A!

Velia: Vernulf!

Varogast: Insensat!

Vernulf: Qu'ei que m'uscli, que me senti morir!

Placidia: (damb serenitat) Era vòsta tèsta me respon dera tèsta d'aguest òme.

Vernulf: Qu'ei marme, mès s'a estrementit: ò plasèr! l'è ofensat! e ara que vengue era mòrt.

Se lo hèn a vier peth forum.

Scèna X

Placidia, Lledia.

Lledia: Senhora, padega-te.

Placidia: Pàtria, peth tòn servici!

Lledia: Que se l'an hèt a vier. Ò!, plores?... Tu!

Placidia: Òc, plòri: mès de ràbia, per çò de non auer umiliat tanta supèrbia! E a invocat era memòria deth mèn pair! Ò, gran Teodosius!, tu qu'ac sabes, lhèua-te e confon ad aguesti brigands; qué mès pòt hèr era tua hilha peth tròn deth mon, a on tu te seigueres? Quan ja ère vençuda Italia, mès que vençuda, mòrta: jos era tralha d'un monstre deth lunfèrn ja rodaue entath sepulcre avalador des sègles, e jo de bon voler, ara vòra der abisme, hènt arc damb es mèns braci, l'agarrè; e dempús la lheuè e dempús l'ahisquè ath laguens era vida dera sua carn, ja hereda, damb era mia alendada, dera madeisha manèra que Diu ath prumèr òme quan formèc er univèrs. Qui i a, Lledia, laguens de Ravena coma jo? Qué li posqui autrejar ara pàtria mia estimada d'aquerò que me demore? Tu pro que sabes qu'Ataulf jo non l'estimi; e per çò der ahèr de Roma l'è en òdi tostemp... enquia e tot s'eth còr en pièch se me revoutèsse, jo lo haria carar! Mès ja ei complèta era mia mission en aguest lòc. Era indomdabla fèra se trape vençuda punant es mies plantes. Per çò de sarrar-me a jo entre es sòns braci, deth miei des sues ungles l'a queigut era tèrra. Tot ac è patit ardida pera mia pàtria: òdi... amor; òc, amor! que me gèle tota aguest òme, que, ath delà, enquia e tot quan amorasse ei era sua man era deth tigre!... Ò... se me desvelhe aué un aute còp era mia sang adormida! Rapid. Com se cride aguest soldat?

Lledia: Vernulf.

Placidia: Es quèishes estofades en còr queiràn totes amassa sus eth sòn cap! E dempús, ò Lledia,... qu'eth mèn secret non gèsque des tòns pòts encara que te còste era vida!...

Lledia: Jamès, que sò tua, sò era tua esclaua e t'estimi coma era mia senhora.

Placidia: Esclaua non; era companha des mies penes. Escota: mès apròp: voi tornar a Italia.

Lledia: Ò ventura! Òc?...

Placidia: Aciu er aire m'estofe e aborrisqui a toti. Era grana òbra ja ei consumada. Era mia doça pàtria se lhèue liure des armes des gòts. Com tornar entà Italia ath son de guèrra, ja toti eri afeblits?

Lledia: Se l'abandones, qué l'arribarà ath Rei que viu deth gòi dera tua preséncia?

Placidia: S'acabèssa coma era esposa d'Ataulf, tota era tèrra m'escopirie ena cara, orrificada. Jo aciu non me posqui morir: cau que coneishen es istòries deth futur que coma traidora non è balhat per un tròn eth còs de vèrge. Que ja non è fòrça entà enganhar a Ataulf; quí ei aqueth que combat ara victima indefensa!

Lledia: Mès, com... senhora, com?...

Placidia: Sai que Constancius, de mès enlà des Pirinèus, s'aprèsse entà quèir sus aguesta ciutat; se hèn falhida es armes...ò... alavetz!

Lledia: Eth Rei.

Placidia: Vè-te'n. Dèisha-mos.

Lledia s'en va.

Scèna XI

Placidia, Ataulf

Ataulf: Estimada mia Placidia, t'engüejaua.

Placidia: Ataulf!...

Ataulf: Tot eth dia sense veder-te. Entà mau mèn bastí apròp des ondades d'aguest erós Llobregat era tua fortalesa: Luenh de tu, jo que non visqui... quan tu te separes trapi un uet en mèn còr: senti rebrotar instints de fèra en jo e sonque es lèrmes des que m'enròden me planhen; pendent era tua absència, temerós s'aparte eth que desire mercès. Mès quan tu tornes!... ò Placida mia!...

Placidia: A, senhor!...

Pausa.

Ataulf: qu'ès muda, separes es tòns uelhs radiants de jo; es magiques esteles qu'en cèu deth tòn front, entà gòi deth naufrag, sus es ondades de sang se l'apareisheren. Mès tu qu'as plorat! amor! Non, non separes es tòns uelhs des mèns. Qué i a sus era tèrra que t'age anujat, senhora? ditz-m'ac, parla!

Placidia: Plan, donc, òc, qu'è plorat: jo, jo, era Reina; era esposa d'Ataulf, en aguesta cramba, deuant des tòns sirvents. Es plors m'usclen encara eth pièch e es uelhs.

Ataulf: Parla, senhora.

Placidia: Un gòt, un des soldats dera noblesa, embriac d'orgulh, a arrossegat eth mèn aunor coma se siguessa ua hemna miserabla, en tot lheuar contra eth mèn pièch era arma omicida.

Ataulf: Ò! Ditz-me eth sòn nòm.

Placidia: Qu'aurà era mia lengua de prononciar eth nòm deth miserable! Qu'ei... Vernulf!

Ataulf: Morirà.

Placidia: Eth mèn còr qu'a set dera sua sang odiada; que non sò hemna, aué sò ua furia.

Ataulf: Veiràs des d'aguesta hièstra eth sòn cap en cimalh dera mès nauta tor deth solei neishent ena prumèra claror deth dia.

Placidia: Quina net mès longa entath mèn desir! Ò lum deth dia!... Se podessa alugar eth crudèu orizon damb era guardada...!

Ataulf: Senhora, per pietat, cara, pr'amor que me semble que sò jo era causa der orgulh d'aguest monstre.

Placida: Jo sò aborrida des tues tropes guerrères.

Ataulf: Eth mèn amor qu‘ei immens.

Placida: Mès eth sòn òdi...

Ataulf: Qu’ei parièr qu’agen òdi damb eth còr s’en tèrra ajòquen eth front ath ras dera cauishigada!

Placidia: Qu’ei parièr que quèiguen de jolhs s‘ei apròp deth braç, que ven deth pièch, era arma traïdora! Jo coneishi as tòns gòts; quan enes sues hèstes seigui ath tòn costat, arropissen eth front, e des veires de còrna les lancen eth vin tremolant en lheuar-lo. Guairi viatges quan crosi en baiard es carrèrs barren es vesins es pòrtes e s’aluenhen es mainatges dera mia preséncia espaurits e somicant. Rebrembi un dia que, ròia de vergonha, ua puncèla gessec en carrèr e m’autregèc ua ram de flors e de liris: nòbla resvenja! pr’amor qu’en passar un aute dia, era casa ère ja un molon de roïnes hiemejantes!... Ò, dèisha-me entornar ara mia pàtria! jo t’ac demani de jolhs, Ataulf!

Ataulf: Estimada mia, padega-te. Com poder víuer sense tu? es nòsti còssi an estacat er esperit, coma dus fanaus confonen eth sòn resplendor un apròp dera aute. Quan te’n volgues anar, Placidia... vè-te’n! Es troncs mès valents des nòsti shivaus de luta, junhe-les en mèn carro de conquista; jo t’ornarè de dia es longues vies damb era porpra des talams e bandères, trofèus de tanti pòbles, velatges de glòria; e pendent era net te haràn lum es mies fortaleses e es mies viles de pertot, tòrches gegantes d’aciu e d’enlà escampilhades en ringlères; e entara tua proteccion, es mies tropes encisades, encara que mai vençudes, se dauriràn es venes entà amortar eth povàs deuant dera tua via; e anaràn queiguent, e tu, orgulhosa dessús det carro esclafaràs es sòns còssi viradi es uelhs entara doça tèrra, sense veder-me a jo qu’obrint-te es braci, coma un cadavre dret, encara que hòl per tu, coma tostemp, tot solet e de luenh, te seguirè entre es bòsqui!...e en quèir eth darrèr des soldats, e pèrder eth tòn carro d’aur pes vessants d’Italia, eth hèr orgulhós que neishec d’un arrai receberà eth mèn còr, ath quau as balhat ales. Mès non serà atau, vertat, Placidia? Alendes! A!, esposa mia, tu as d’èster era hemna mès estimada dera Gòthia! Ai d’aqueri!...

Placidia: Ataulf! seràn entà tostemp es nòstes persones dues bromes de batalha: quan s’aprèssen es arrais dera tempèsta gesseràn deth sòn còr... e ai!, era ploja serà tostemp de sang!

Ataulf: Placidia mia, descansa aciu eth tòn cap.

Placidia: (refusant-lo, coma aqueth que se desvelhe). Non, eth miserable viuerà mentretant.

Ataulf: Plan, donc; aguesta net cridarà a d’autes mòrts eth sòn cadavre. Voi que t’agen amor, mès qu’ara vèrge des sòns sònis de net, mès qu’as sues mairs, mès qu‘ath sòn Diu autaplan.

Placidia: Que sò era tua sirventa, ò rei e senhor mèn.

Ataulf: (balhant-li un punet en front). Placidia,vene: aguest punet ei eth sagèth dera senténcia d’aguest gòt abominant.

S’en va peth forum.

Placidia: (coma se se treiguesse damb era man eth punet deth front). Ja ei dehòra e ara sò hilha de Teodosius.

Se’n va entara cramba reiau.

Scèna XII

Sigerich

Sigerich: Que ja ès en Iberia, Sigerich, ath hons dera tua anma amaga eth secret: pregunta, obsèrva, non pèrdes ua soleta paraula; quan sigue era ora, quan destapes eth vel, claua enes tenebres eth tòn punhau ath hons; pera esquia coma heren damb eth tòn pair, e sense pietat. Mès qui ei er aucidor?

dilhèu l'è vist bèth còp!...dilhèu era mia man dreta s'a sarrat damb era sua!... Crebant de ràbia m'ac aurie dit eth còr!... non, demora...demora! Enteni passi... Dilhèu... Es qu'arriben son hilhs de Roma e jo sai qu'ei gòt.

Scèna XIII

Sigerich, ath cant dera hièstra. Celius, Marcius qu'entren parlant.

Celius: Que ja ei complètament escur.

Sigerich: (per Celius e Marcius). Er orgulh dera pàtria qu'ei prigond!

Marcius: Lèu era vila semblarà un lòc desèrt...

Celius: Pro que ne siguesse de vertat!... Qué hèm aciu tan de temps?

Marcius: E m'ac demanes?... Cara e... viu.

Celius, saludant a Sigerich. Sigerich...

Marcius: Òc, ne tansevolh te contèste.

Scèna XIV

Lledia e es anteriors

Lledia: Senhors...

Celius: Be n'ei de beròia era esclaua: vene.

En tota aquera scèna Marcius arrís.

Lledia: Hè-te enlà, sirvent des gòts.

Sigerich: M'agrade!

Celius: (a Lledia). Castigarè era tua lengua.

Lledia: Per pietat!

Celius: Non; ara.

Sigerich: Era luta qu'ei digna deth personatge qu'ètz.

Celius: (a Sigerich). Guarda...

Lledia: (pregant a Sigerich). Senhor!...

Sigerich: (a Celius). Seguís, seguís. Contra ua hemna! Gloriosa luta!

Scèna XV

Varogast e es anteriors

Varogast: (molt agitat). Companhs!

Marcius: Qué se passe?

Varogast: escotatz-me; demani era vòsta ajuda.

Celius: Qué i a ? qué se passe?

Varogast: Vernulf va a morir...

Celius: Qué dides?

Varogast: Era Reina atau ac vò; e eth Rei... aquerò qu'era volgue.

Sigerich: Ò, Gòthia, en quin estat!

Marcius: (indiferent). S'ei peth sòn tòrt que morisque.

Lledia: Qu'ei vertat.

Sigerich: Es vils!

Varogast: Qu'ei qu'interèsse a Gòthia e a Roma.

Lledia: Non ei possible.

Varogast: Se toti li demanem... Tu...

A Sigerich.

Sigerich: Jamès; era mia anma non suplique as romans.

Marcius: Per un des vòsti!

Sigerich: Un covard non ei des mèns. Qu'a pòur; que morisque.

Se'n va.

Scèna XVI

Lledia, Varogast, Celius e Marcius.

Varogast: Se tracte dera sòrt dera vòsta pàtria; preguntatz-li, senhors, saberà comprèner...

Lledia: Jo vos ajudarè.

Celius: Que non mos còste arren.

Marcius: S'a un secret, que lo sàpie era Reina.

Varogast: Ò, jo l'è de sauvar.

Scèna XVII

Placidia e es anteriors

Varogast: Nòbla senhora, Vermulf que va entara mòrt, humil te prègue...

Placidia: Arren de perdon; jamès!

Varogast: Qu'ei que Vernulf non demane era vida.

Placidia: (a Lledia que va a pregar-li), Tu tanben Lledia! Plan, donc, se qué vò?

Varogast: Sonque vò, senhora mia, parlar damb tu.

Celius: Senhora, se tracte dera sòrt dera nòsta pàtria.

Placidia: (mesprètz) Era nòsta?

Celius: Roma.

Placidia: A, òc, senhors; que ja ac veigui; ei era manèra d'arribar entà jo. Non, è dit que morisque.

Varogast: Com podem arténher, Marcius...

Marcius: Se siguesse cèrt, se se perdessen damb eth, secrets importants entara nòsta pàtria?...

Lledia: (molt umila) Tu n'ès segura de qu'ei enexorable: se s'umilie as tòns pès, senhora mia, eth gòi serà mès gran; qu'ei qu'as pòur dera vertat? te cau pòur d'eth o de tu? Ò!, non, desencusa-me, en tot ajulhar-se, que t'è agreujat.

Placidia: Non; que veigui eth tòn còr, lhèua-te.

Celius: Toti t'ac demanam.

Marcius: Òc.

Varogast: Toti.

Placidia: Plan, donc, ben... d'acòrd.

Varogast: Senhora...

Placidia: Non ei bontat; arren d'arregraïr!

Scèna XVIII

Placidia, Lledia, dempús Vernulf estacat entre soldats e Varogast

Placidia: Qu'è consentit!

Lledia: Ò! òc!

Placidia: (cabussada e seiguda apròp dera taula). S'abans l'auia en òdi, ara encara mès, donques que l'è de veir. Ò Roma, e tot per tu!

Vernulf: Bon amic, gràcies.

Varogast: Umilia-te, Vernulf; que i pòt auer cleméncia...

Vernulf: Que non voi eth perdon; desiri era mòrt.

Varogast: Guarda...

Vernulf: Varogast, tu non me pòs compréner!

Placidia: (damb mesprètz). Ei aciu aqueth soldat?

Varogast: Qu'ei aciu, senhora.

Placidia: Deishatz-lo solet; Ò còr! que patisques aquerò! (toti se'n van, mens Lledia. A Vernulf damb ira) Parla. (A Lledia), Vè-te'n ara cramba.

Lledia: (molt umila) Damb eth, tu soleta? non me botjarè d'aciu.

Placidia: (damb ira). Esclaua, Vè-te'n!

Scèna XIX

Placidia, Vernulf

Placidia: Parla!

Vernulf: (en tot apressar-se). Senhora...

Placidia: Luenh!

Vernulf: Que non ei era esperança de botjar eth tòn còr era que m'amie entà tu en aguest lòc. S'auessa encara un arrai d'esperança en aguest moment lo perderia deuant des tòns pès.

Placidia: Qu'è estat hòla; qué me pòt díder aguest òme? entà qué veder-lo?

Vernulf: Era mòrt ei eth mèn desir; que Diu me perdone se mentisqui: non sai arren, ò Reina! dera pàtria e des sòns hilhs. (Placidia lheuant-se entà cridar). Pietat, senhora! escota-me, per pietat! Eth mèn còr se trinque entà que lo guarden es tòns uelhs. Era augusta ombra de dus soleis t'enròden de granesa. Tot aquerò de gran qu'a era mòrt que sigue entà jo: que sò digne de parlar-te as pès.

Placidia: (ei joen e vil) (a mieja votz cridant-la). Au!... Lledia, qu'ei pro.

Vernulf: (suplicant). Per çò d'auer carat tota era vida, un solet moment!...

Placidia: (e ei beròi)

Vernulf: Uscla-me era lengua perque t'ac digui; e eth còr, eth sant ostatge deth tòn ròstre. (Damb trendesa e a mieja votz): T'estimi!

Placidia: (emmaliciada). T'atrevisses!... Ò!

Vernulf: (molt baish) Òc!

Placidia: (damb molta agitacion, ben mercada, qu'a de créisher pendent tot er acte). Qui?... Tu!

Vernulf: T'estimi!

Placidia: Miserable! (senti huec enes caròles)

Vernulf: Era mia existéncia l'a aumplit aguest amor que tu ignoraues. Ò! Tu non sabes guairi sospirs enamorats morissen entre eth povàs que tu lhèues! (sense deishar-la parlar). Non, cara, non m'ac digues; que m'as en òdi. Jo ja sai qu'ei un crim, un crim qu'esglaie hèr que vole eth mèn còr ara tua nautada : aucis-me cent còps, mès escota-me. Que t'estimi, ò Reina! Jo è hèt eth tòn camin; era sòrt t'a amiat a tu pes bromes, e a jo per tèrra; entre es dus i a Diu; mès jo è seguit era tua marcha sense repaus; era agla fèra illuminada peth solei, tu enes nautades, jo seguint aciu baish era ombra que dèishes. Mès un dia, senhora, aguesti braci, esclaus aué, espelofits de fèbre en tòn còs, plan doci, se corbauen.

Placidia: Tu!...a jo!

Vernulf: Blanca de pòur, era tua tèsta sarraues contra era mia e ena mia esquia rodolaue era cabeladura sòlta coma ua cascada que baishe revoutada sus era frèsca malheda. Que deuec èster ua ora suprèma entà tot eth mon!... e er un sus er aute confonent es sòns batècs: eth còr des cèsars sus eth còr des barbars!...

Placidia: Tu qu'as pro vida entà patir mil dolors! Ai se mentisses!

Vernulf: Dobtes!... ò Diu! S'ei que vòs era mia anma hè qu'aguesta hemna, abans de morir me creigue! (en tot trèir-se deth pièch ua tèla brodada). Guarda: qu'ei un tròç de tèla: quan t'amiaua des de Roma agonizant entre hogueres, flagelant-me eth ròstre damb es tòns cabèlhs!...

Placidia: Ò, cèrt! qu'ei mia!.

Vernulf: Damb un punet siguec era presa des mèns pòts. Ò, ja ves, tresòr mèn, virat entada era, tu ja jamès adociràs era mia vida, ne senteràs eth bram dera tempèsta que borie en mèn èsser ua ora

darrèr de ua auta!....

Pausa.

Placidia: Per qué t'artures?. Parla!

Vernulf: Era darrèra vrespada ath cant dera tua cramba nòbla me toquèc per torn demorar de garda; molt apròp; darrèr d'aguesta cortina, tu e eth tòn espós dormíetz; ena mia aurelha eth tòn alend estranhament parlaue un lenguatge sense paraules; qu'ère eth tapatge d'activa ahlama botjada per un suau vent... e dormies damb eth tòn espós! Plors d'enveja crebèren es mèns uelhs; botjauen coma vibòres era sang laguens des mies venes, en tot senter-les en cervèth coma dues ales bategant contra es hèrs dera mia rèisha.

Placidia: Parla, òc, parla.

Vernulf: Enludernat de ràbia fotí un còp de cap contra es pèires d'aguesta estança solitària e muda. En sénter eth tòn alend, er amor que m'uscle hòl, de despièt en ira se convertic; e damb es ungles en pièch, coma ua fèra gessí d'aguesta cramba ara ventura divagant sense sen; e era net se hec dia e eth solei gessec e se coguèc dempús; e damb es tenèbres è tornat ad aguesta cramba a on tu, senhora, as sentut es impulsi dera mia fèbre. Sense saber ara jo, quan m'en brembi dera colèra d'anet, s'ei que m'esbleugís er amor o er òdi entà tu, s'ei que tornaria a estronhar-te coma un monstre jos es garres; o sarrar-te entre es mèns braci e lheuar-te mès naut qu'eth solei, sus era ampla tèrra, auent coma esclaus a toti es òmes e enquia e tot a Diu totpoderós. (Decidit e solemne):Ò, Reina, ja as liejut en aguesta anma; era hòssa reclame eth mèn còs; crida, qué demores? Jo que ja voi morir!

Placidia: (anant a desligar-lo e arreculant). Maudit sigue er èsser de hemna! (cridant). Gardes! Es mèns gardes! (Ò, còr mèn, padega-te). Entren es soldats e lo desliguen per orde d'era. Desligatz-me ad aguest òme. (Diu, quina estranha conmocion senti en jo! Eth mèn èsser s'aflaquís!... e tremòli... e è pòur... e gòi...Perdonar ad aguest òme! ò!...se sabessen tot aquerò que m'a dit, e que dempús lo desliuri! E qué!) Dehòra toti. Se'n van es soldats (a compdar d'aué era sua vida ei mia). Saja de dissimular era emocion. Qu'ès liure.

Vernulf: Ò senhora!...

Volent ajulhar-se e punar-li era man.

Placidia: (refusant-lo rabiosa) Non; vè-te'n; non me preguntes. (Me senti erosa e es batècs m'estofen)

Vernulf: A on sò! Ès Placidia?

Scèna darrèra

Es anteriors, Ataulf, Varogast, Velia, Cavalièrs.

Ataulf: (entre parlant as cavalièrs). Amics...

Placidia: (eth Rei!)

Ataulf: Que ja auetz entenut es mies ordes: retiratz-vos; deman que voi balhar ua audiéncia as ibèrs: que non manque arrés.

Es cavalièrs van gessent parlant entre eri.

Placida: (ath Rei) Senhor...

Ataulf: (per Vermulf) Liure! Placidia!...

Placidia: (anant-se'n damb eth Rei entara cramba reiau). Mos interèsse era sua vida, senhor mèn. T'ac diderè: vene...

Velia: Liure eth! Quin mistèri mès esttranh!

Varogast: Ne jo m'ac credia.

Velia: (a Varogast, en tot retirar-se es dus) Retirem-mos, que ja son ena cramba es Reis.

Vernulf: (solet ath miei). Mès, per qué non era mòrt!

Ja era cortina a queigut sus es Reis. Mès Placidia torne a gésser. Cuelh ua arma dera paret e l'ac balhe.

Placidia: (damb grana emocion que sage de dissimular). Tot molt ràpid. Tè!. E aguesta vrespada coma garda nòbla velharàs eth mèn saunei.

Vernulf: Ò senhora!... Placidia!...(Era Reina torne a desaparéisher). Sen, non t'en vages. Puna era espada.

Què eth telon rapidament.

Finau deth prumèr acte.

Acte dusau

Cramba de Placidia en palai dera vòra deth Llobregat. Ua pòrta grana en forum. Dues pòrtes ara dreta, ua qu'amie entara cramba de Lledia e era auta entar oratòri dera Reina; en prumèr lòc, ara quèrra i a ua hièstra; en dusau lòc, en tot aunçar-se ara scèna, i a ua cortina que tape eth lhet reiau. Comence a escurir.

Scèna prumèra

*Lledia,*dempús *Vermulf*

Lledia: Que ja eth solei ei en tot cogar-se e encara tota era còrt ei ena caça; aguesta net Placidia la passarà solide en aguesta cramba. Com tornar entara ciutat s'ei escur eth camin?

Vernulf: (entrant rapid). Lledia.

Lledia: Qué! Non ès en bòsc?

Vernulf: Seguint ara fèra mos an amiat es shivaus pera escurina... Toti vieràn ath castèth escampilhadi. Mès me cau parlar-te.

Lledia: A jo?

Vernulf: Òc.

Lledia: Parla.

Vernulf: (agitat tota era estona). Jo, aciu, en còr, que m'uscli; jo estimi ara Reina hòlament.

Lledia: Entara tua desgràcia.

Vernulf: Jamès ei ua desgràcia eth hèt d'estimar! S'abans qu'es mèns pòts li didessen eth secret dera mia vida era fèbre der amor me consumie, ara que ja se'n sap la senti que m'uscle, senti ua agulha laguens dera mia anma.

Lledia: Qué demores, insensat!

Vernulf: D'era, arren; de jo tot. Guarda: me perdonèc; que ja ac sabes; des d'aqueth moment la cèrqui e hugi en veder-la: pro que n'a passat de dies! S'ei que se'n brembe dera viletat deth soldat serà estrementida. Jo sai se qui sò. E ei que ne ath miei des mèns sònis è creigut que m'estimèsse; abans queirie eth disc deth mon. Mès voi èster era arma d'era e eth sòn escut; tu que l'estimes me dauriràs eth sòn pièch; aquiu a on bota jo er òdi clauarè eth punhau.

Lledia: Vernulf, desbremba...

Vernulf: Ò, cara! tu non ac sabes: que s'a format ua prigonda tempèsta contra eth Rei; era gent vò peleges e panatòris. Jamès coma ara posqui servir ara Reina.

Lledia: Me còstes pòur!...

Vernulf: (damb molt d'interès). Ditz-me...sent... amor peth Rei? Ò Lledia! Aguest dobte me perseguís de contunh. Parla: l'estime?

Lledia: Qu'ei eth sòn espós!

Vernulf: Que les è seguit ena ombra, e me semblèc veir un bualh d'òdi enes uelhs d'era...

Lledia: Sabi pas...

Vernulf: Era Gòthia non ei era mia pàtria, ei eth sòn còr.

Lledia: (s'eth se'n sabesse!)

Vernulf: Me cau lutar peth Rei o me cau combater-lo?

Lledia: Tu, a favor des romans?

Vernulf: Non, de Placidia... e contra eth mon e eth cèu.

Lledia: (qué hèsqui?... Non!). Dèisha-me, era esposa ei der espós; qu'ei lei divina.

Vernulf: Ò be n'ès d'ingrata damb jo! Tu ac sabes e cares! Per qué te trebòles se non? Jamès a estat tan aborrida ua hemna coma n'ei era mia Reina. Se bèth dia guanhèsse era revòuta... e jo morissa, ò Lledia, Lledia! tu balharàs compde ath cèu; cara, non digues arren, mès contempla eth còs dera senhora lançat des nautes galaries deth palai dera ciutat, sus eth revolum de gent ahaimada que la desiren.

Lledia: Un saunei espaventós! Non, non; jura-me que...

Vernulf: Hemna!... Tu jamès as estimat...non ac compreneries!

Lledia: Plan, donc, e se pèqui qu'eth brave Diu me jutge. Que non mos escote ne eth vent: era Reina se delís per tornar ara sua pàtria.

Vernulf: (damb grana ansietat). E non m'ac didies! Ò!... mès... e eth Rei?

Lledia: Sense eth.

Vernulf: Òc?

Lledia: Que non l'estime.

Vernulf: Non? qué!....

Lledia: Que l'a en òdi; non aué, de tostemp.

Vernulf: E non m'ac didies! Ò!.

Lledia: Trincar bèth dia era cadia deth crim que l'estaque ath lhet deth Rei: vaquí era sua illusion.

Vernulf: Ò gràcies! que ja sò fèrm e eth mèn pièch s'agranís. Mès jo ja la sentia laguens deth còr ua votz que m'ac didie: qu'ètz brava, Lledia! Que m'ei parièr que m'aborrisque a jo se non estime a Ataulf ne a degun... Dilhèu aguesta hemna encara a eth còr vèrge! Me martirize eth gòi sonque de imaginar-m'ac! Endarrèr es sauneis!: lutem per era e pèrda jo era vida dempús, aciu, d'engüejament...

Lledia: Ò, cara.

Vernulf: Lledia, tè e tè, punant-li es mans dehòra de se.

Lledia: Vernulf!

Vernulf: Perque ès era sua amiga.

Se'n va.

Lledia: Que l'ac auia de condar. Diu, pietat. Sauva ara Reina e que siga jo era victima!

Se'n va Lledia ara sua cramba.

Scèna II

Sigerich, Varogast, Velia

Varogast: Nòble senhor: d'aguest palai d'esvagament son aguestes es crambes de Placidia. Es sòns uelhs se cluquen sus aguest lhet pompós; aquiu prègue ath sòn Diu hilh de Maria. Sospire era aigua en tot lecar es murs dejós d'aguesta hièstra deth tranquil Llobregat.

Sigerich: Que me shaute eth lòc entà encantar as hemnes... E... nòsti Reis?

Velia: Encara enes ombriues fonzes deth bòsc. Tanben vos veigui aluenhats dera caça.

Sigerich: Qui non desbrembe es singulars ans dera pàtria corrompuda!...

Velia: Que non ei era Gòthia, ei eth sòn Rei.

Varogast: S'eth cap delire, qué harà eth còs? com empunhar era espada e agarrar er escut?

Sigerich: Era envielhida soca der arbe, eth destrau la talhe e eth vigor retorne.

Varogast: Senhors, holia! eth verme roman se minge tota era arraïc.

Sigerich: E aquerò ac dides tu! E tu?

Varogast: Eth mèn còr batègue liure e supèrb pes mèns.

Velia: E toti! pregunta... Peth sòn còr, aguest ei dera pàtria.

Sigerich: E donc?

Velia: Placidia sentec a Vernulf.

Sigerich: Per qué lo perdone aguesta hemna, senhors? Qué vau era sua vida? Coma garda nòble quin servici mos prèste? Eth sòn cadavre dilhèu lheuarie ara tropa indignada.

Velia: Cèrt.

Varogast: Non e cent còps non! jo pro que les coneishi: qu'ei massa dura era nhèu enes sòns còrs entà que la hone era calor d'aguesta sang.

Sigerich: Ò!

Varogast: Quan en un dia funèst entath nòste aunor non se lheuèren, jamès se lheuaràn!

Sigerich: Jamès! Se siguesse sense vida... encara auria bèra esperança! Mès...com siguec?

Velia: Condà'c, que serie long.

Sigerich: Qu'ei parièr, senhors. Encara jo sò forastèr...

Varogast: Qu'èrem enlà enes Pirenèus. Era ira deth pòble gòt contra eth Rei bramaue mès qu'aué e en secret. Ua sobta alegria s'escapèc ua net, e toti mos didíem: era pàtria qu'ei sauvada, deman arribe aqueth que mos pòt entornar era glòria qu'eth Rei sacrifique entara romana. Mès coma un arrai, Ataulf amassèc es tropes des sòns leiaus; cuelhec eth camin des Aups e jos es ombres des fresques seuves gegantines les botèc en alèrta. Gents d'Italia se desvelheren: gents tranquilles coma ramats de oelhes e s'auançauen peth hons d'un ticò; enludernèc era vista d'Ataulf un relampit e coma un aiguat se meteren, es sòns, entre era sobtada enemiga gent; e tremolèren es bòsqui, s'entenec eth tron dera batalha que separaue es rames e eth huelhatge deth ticò coma dues ondades. A bodre corrie era sang pera aigua; e es còps de masses e d'escuts semblauen, en bòsc d'ausines, un trabalh de lenhaires. Crosat de braci guardaue Ataulf des deth cimalh d'ua malheda. Es còps amendrien enquia desaparéisher deth tot. Dera enardida tropa de viatjaires sonque se vedie dret encara ath sòn capitan; pes entorns morien redolant es soldats; hèr un solet pas qu'ère autrejar era vida. Darrèr, ja era nòsta gent hugien coma alhocardits, quan eth Rei auancèc; ne escut ne espada defensaue eth sòn còs; bramant coma un tigre sautèc pes malhedes; amiaue ena sua dèstra un embolh estranh de lin; bramant de ràbia estenec eth braç e rodèc per terra embolhat en espès hilat

eth supèrb enemic.

Sigerich: (esmoigut). E siguec inexorable damb eth, eth Rei?

Velia: Es que lo seguien en.honsèren toti, en sòn còs, eth hèr!

Sigerich: (molt baish). E... eth sòn nòm? (Ò, qu'è pòur de qué me lo diguen!)

Varogast: Quan tornèc Ataulf mostrèc as sòns nòbles era cramba de Placidia ornada damb un hilat sagnós qu'enrodaue eth lhet e entrebolie era claror as sòns uelhs.

Sigerich: (decidit). Eth nòm d'aqueth capitan!

Velia: Sarus.

Sigerich se hec enlà en tot tapar-se per un moment eth ròstre damb es mans.

Varogast: Era Gòthia serie reina deth mon se siguesse viua.

Velia: (corrent entà Sigerich e separant-li es mans). Sigerich, qu'ès blanc coma un cadavre!

Sigerich: Sònii o sò desvelhat?

Varogast: Per qué t'en vas!

Sigerich: Vedetz-me, donc: aguest Sarus, que siguec eth mèn pair.

Velia: Eth tòn pair, senhor!

Varogast: Senhor!

Sigerich: Òc, guarda-me tu tanben; e toti. Se ja eth mèn pair non consèrve eth ròstre que l'ennoblie, qu'ac mòstre eth mèn còr que saute en mèn pièch en tot estofar-se entre lèrmes d'ira! Ò, pair! a tot darrèr era broma baisha s'a esbugassat! Pera mia arma, que volerie clauar-se ath pièch der aucidor, e pera etèrna espada, en eth trocejada, seràs resvejat!

Velia: Ò, viu eth hilh de Sarus! Varogast, demorem coma aqueth dia.

Sigerich: Eth, eth Rei Ataulf! Ò, jo lo cercaua, mès non seigut ena cagira reiau! Qu'anarè enquiath tròn!

Varogast: Tua ei era mia espada.

Velia: E era mia.

Scèna III

Es anteriors, Vernulf que va a entrar e s'arture ath miei dera pòrta enquia qu'acabe de parlar Sigerich.

Sigerich: Non, endarrèr!: auciria ad aqueth que botèsse es mans en Rei: qu'ei era mia sang; anatz-vo'n. Era ombra benedida deth gran Sarus, la veigui coma ua mair protegint-lo amorosa, net e dia, de punhaus aucidors, pera espada deth hilh que ja a arribat. Pair, era tua vida ja non ei de Diu, qu'ei mia. Enes sues entralhes, miralh de sang, veirè era mia fesomia, e me tremolarà era tua, arridolenta! Eth Rei entà jo, senhors; es vòsti acèrs, contra Placidia e es romans: que son tròci deth Rei.

Vernulf: (en tot meter-se ath miei) A!

Varogast: (a Vernulf). Eth hilh de Sarus.

Vernulf: Qu'ac veigui tot!. Eth mèn front s'incline ath tòn deuant.

Sigerich: Vernulf, hè-te enlà! eth mèn hèr se delís.

Vernulf: (solemne). Companhs, escotatz-me. Aguest òme se me crè, amiarà ena sua tèsta era corona de Gòthia abans de hèr-se dia.

Sigerich: Jo!... rei! Qué dides!

Vernulf: Mès, ai dera nòsta raça se deman ven toti era arma rogida ena tua man, Sigerich!

Velia: Parla.

Sigerich: (volent gésser), Non!

Varogast: (arturant-lo). Demora...

Sigerich: Eth mèn pair!....

Vernulf: Aucis-lo; mès que sigue ena ombra.

Sigerich: Non, ara lum, deuant de toti.

Vernulf: Non; naut deth tròn er aucidor non se i seirà: aqueri qu‘an en òdi a Ataulf rei, deuant deth sòn cadavre lo ploraràn, en tot resvejar-lo; e dividides es tropes en cent capitans, toti disputant-se eth scèptre august d’aguesta raça anciana, anarà entà cogant era Gòthia desagnada e jamès se tornarà a lheuar. Se tu vòs, guarda: qu‘eth hered cadavre se trape abandonat: quan era notícia s’escampilhe, quan era ira borisque enes còrs, quan era ambicion se desvelhe, tu te presentes còp sec; tu, eth mès digne entà èster Rei de Gòthia.

Varogast: Cèrt.

Velia: Senhor, escota-lo.

Sigerich: (jo, Diu... jo eth Rei!)

Vernulf: (que t’è de sauvar, Placidia). Arrés te coneish coma hilh de Sarus; cara enquiath moment avient.

Sigerich: E quan?

Vernulf: Aguesta net.

Sigerich: Ò! Parla!

Vernulf: Eth rei anarà entara ciutat; amagat ena ombra, lo demores en un revlinco deth camin...

Velia: Que seram damb tu.

Varogast: Senhor, qu’ei pera pàtria.

Sigerich: Que non i anarà, ja ei de nets.

Vernulf: Per vida mia! T’ac juri, senhor, dobtes encara? I anarà damb uns pòcs des sòns. Tè! non te’n fides? Se jo alugui ua halha naut dera tor sus eth e es que l’acompanhen.

Sigerich: Plan, donc, que sigue atau.

Varogast: Salut ath Rei

Sigerich: (ò vanitat, non m‘avugles!)

Scèna IV

Es madeishi, Lledia damb ua lampa que dèishe sus era taula illuminant era scèna.

Lledia: Senhors, era Reina.

Vernulf: (que t’è sauvat, Placidia; ò!, que non me veigue encara!)

Sigerich: (en tot auançar-se parlant damb Varogast). Darrèr d'era, ne tralha des inics!

Vernulf: (a Sigerich en tot anar-se'n). Coratge, vene.

Lledia: A, se sabesse era Reina era confiança qu'è auut damb aguest òme, me castigarie!

Scèna V

Placidia, Lledia

Placidia: (dobtant s'auie vist a Vernulf e coma contrariada. A!... per tot! Non. donques m'a semblat que lo vedia... Be ne sò d'estranha; se siguessa tranquilla,) Lledia, aciu.

Volent que s'estèsse apròp d'era.

Lledia: (molt baish). Diu etèrn!

Placidia: Qué se passe?

Lledia: (molt baish). Senhora, Ò!, era tua cara esblancossida!....

Placidia: Au, Lledia, non m'ac digues.

Lledia: (donques non compreni!). Senhora...

Placidia: (en tot trèir-se bèra jòia). Tè, que m'estofi.

Lledia: Molt t'as tardat.

Placidia: Tot me martirize ara. En tot aluenhar-me deth bronit l'è deishat ath shivau eth ramau sòlt; m'è perdut en bòsc e ja non me pensaua tornar a trapar ara alègra acompanhada... Ditz-me?...

Lledia: Qué?

Placidia: Arren... non, arren. E com me canse era caça, encara que bèth dia ère entà jo ua alegria! E... hè guaire que me demoraues? Ditz-me!

Lledia: Ò!, òc, senhora; cre-me. E èra trista per tanta demora.

Placidia: Donques Ataulf encara deu èster molt luenh; vaquí era sua felicitat, e ena fèra apren a véncer as òmes! (damb desengust). Ò!, aguesta net serà ena mia companhia! (coma s'anèsse a preguntar), Lledia?...

Lledia: Senhora?

Placidia: Sè-te aciu; non me dèishes. (Se sè en un coishin as sòns pès.) Que dèui èster molt malauta. Non m'expliques arren...

Lledia: Jo voi era tua felicitat...!

Placidia: Qui i a en aguesta casa?

Lledia: Siderich, Varogast... aciu que les ties, e Velia...

Placidia: Contrariada perque non li parle de Vernulf. Òc, ja sai, per eri non te pregunti! e... arrés mès?

Lledia: Òc.

Placidia: Qui?

Lledia: Vernulf.

Placidia: (ofensada d'era madeisha peth sòn interès). Quin dia, ò pàtria deth mèn còr, te poirè veir!

Be creishen es desirs de deishar aguesta vida entà tostemp. Que non me sai conéisher! Hè bèth temps era adversitat m'arrefortie; aué... qu'è pòur!...

Lledia: Descansa.

Placidia: Non; er insòmi se cale en mèn cervèth quan cluqui es uelhs. Era darrèra net l'è passada en velha. (Cambiant de còp) E... Vernulf a estat aciu?

Lledia: Òc.

Placidia: Non ac sabia. As parlat damb eth?

Lledia: Pendent ua bona estona.

Placidia: Atau, donc, qué te didie?

Lledia: Que m'a parlat dera mainadesa dera sua vida... (Quin interès!) e...

Placidia: Parla; qué t'arture?

Lledia: E coma tostemp de tu.

Placidia: (contenta). Òc?...(damb orgulh e ofensada pera sua madeisha alegria). Que me hè dò parlar d'aguest soldat! Ès tu, Lledia mia, qui lo rebrembe o sò jo?

Lledia: Jo non, Placidia; qu'ès tu.

Placidia: (damb ira e acabant era relacion damb amorós accent). Que m'ofenes. Jo non. Lo perdonè e s'acabèc tot. Deuant de jo ja non i a d'èster mès. Qué a a veir un soldat d'aguestes tropes damb era hilha de Gala e de Teodosius? Quina colpa n'è jo deth sòn amor?... dera sua holia! Non me lo nomentes ne tansevolh. Entre nosati, ne mòrts, eth cèu madeish a d'existir. Guarda: se jo podessa, aguesta passion que l'aucís, sense guardar-li eth ròstre l'amortaria. Qu'è pietat d'eth. Ei galant, joen, e generós...ac sai, enes sòns uelhs lutz era ahlama deth valor.

Lledia: Atau, donc, eth te sauvèc en Roma?

Placidia: E jo non m'en sabia! Que non age neishut en Italia me hè dò! Ò se siguesse des mèns! tota era vida serie aciu laguens eth sòn rebrembe. Au!, ordena: cuelh eth mèn èsser! que ja ei tòn!

Lledia: Qué!... Tu!

Placidia: (avergonhada). Holia!, qué digui, Lledia!

Lledia: Senhora, qu'ès malauta!

Placidia: (damb ràbia) Non sò malauta, non; que sonque è era fèbre d'anar a Italia. Ò, sauva-me, Lledia, sauva-me d'aguesta vida: era pòur m'esglaie d'estimar ad aguest òme e se jo l'estimèssa... m'auciria!

Lledia: Diu poderós!, ò senhora mia, cara; se mos escotèssen... Anem.

Placidia: Que me senti rogida de vergonha!... de ràbia contra aguest còr qu'aué per prumèr dia revoutat me glatís! Vè-te'n, dèisha-me soleta damb Diu que tot ac pòt!

Lledia: (bontat divina! Qu'ei qu'era Reina dormís o ei desvelhada.)

Lledia se'n va peth forum.

Scèna VI

Placidia

Placidia: E ara ja ès soleta. Hemna, escorcolha eth hons dera consciència tormentada: qui i a ath tòn laguens? qué cranhes o què desires?. Per qué aguesta pena, aguesta pòur?... Desvelha-te, e tacha era vista ja luenh de tòn dia d'ager... Jo que neishí entà estimar...ja es mèns pòts desirauen es punets; de net se daurien es mèns uelhs en tot cercar a on estimar en sònis e coma arbe, enes venes sentia ja eth huec botjat peth solei de primauèra. Ai Diu! Que Roma me cridec, desliura-me! e eth mèn còs lancè deuant dera fèra morint jo damb gòi entà que quedèsse captiva! Mès ara, en aguest lòc, breç e sepulcre deth còr sacrificat, tota estrementida, m'a semblat escotar rumor incèrt e è plorat sense voler; coma era mair eth dia que sent per prumèr còp enes entralhes botjar-se eth sòn hilh. Se tornèssa jo a aparéisher ena vida!... Non, non; vergonha! Aguesti uelhs que me guarden ena escurina; aguesti braci que se daurissen entà sarrar-me non son en lòc. Era fèbre ei aquerò qu'ac congrèe. Endarrèr! jo estimar?... e ada eth...! Ò ràbia! Mès per qué aguesta illusion brote aciu laguens? Eth hèt de pensà'c ofen ja en jo as hemnes que totes se sublimen ara en mèn hèt! Vè-te'n saunei! qu'avergonhes!... Jo aleni solet pera mia pàtria, que de luenh me cride e i tornarè passant sus eth cadavre d'aguest pòble que jatz ena agonia! Damb desesperacion que creish enquiath darrèr vèrs. E tu estofa-te aciu, còr miserable, que se no... deth hons d'aguest abisme t'arrincarè damb es mans e hènt-te brigalhs descurbirè es sèrps qu'en tu se reviren.

Entre en oratòri.

Scèna VII

Ataulf, Celius

Ataulf: Jo aciu passi era net: a Barcelona i anarè quan se hèsque de dia, Celius. (A mieja votz, coma cridant-la). Placidia? me pensaua que ja auie entornat. Tè (en tot balhar-li accessòris de casa e aguesta arma. Seient-se. Que m'ei parièr que mormolhen, pr'amor qué! volerien lutar enquiara mòrt). Celius, e didies que se queishauen deth Rei?

Celius: Senhor, desiren vessar sang umana, e tu les autreges era sang des fères; qu'an set e emigren.

Ataulf: E qui son?

Celius: Toti: enes ciutats e enes pòbles, en tòn palai, pertot. Qui les poirie compdar!

Ataulf: Dèisha-me.

Celius; Senhor! (s'en va). E fin finau, eri son es qu'èren e jo sò eth còs degalhat: m'estranhe era sua ira?

Scèna VIII

Ataulf, Lledia, qu'entre sense veir ath Rei

Lledia: Que m'an dit: aguest papèr entara Reina e que non se'n sàpie eth Rei: sigue çò que sigue ac amiarè tau quau. A!, eth Rei!

Amague eth pergamin.

Ataulf: Era Reina, Lledia?

Lledia: (m'aura vist?) Sabi pas... mès jo dideria...

Ataulf: T'è susprenut?

Lledia: Senhor mèn!...

Ataulf: M’a semblat veder-te un pergamin entre es tues mans... que l’amagaues.

Lledia: Que non ei atau.

Ataulf: Te rogisses?

Lledia: Ò!

Ataulf: Mistèri que non compreni. Qu‘as amagat era carta.

Lledia: (en tot ajulhar-se) Senhor, qu‘ei entara Reina.

Ataulf: Lhèua-te, autreja-me-la; jo l‘ac harè a vier ada era.

Lledia: Perdon!

Ataulf: Qué vò díder? Eth pergamin, t’è dit!

Lledia: Diu mèn!

Ataulf: Era carta!

Lledia: Aucis-me: non posqui.

Ataulf: Ahisques era ira deth tòn senhor, miserabla?

Scèna IX

Placidia, Ataulf, Lledia

Placidia: Aguesta hemna ei mia. Qué li vòs?

Lledia: (a Placidia). Pietat!

Ataulf: Placidia, voi era carta.

Lledia: (a Placidia). A tu soleta.

Placidia: Endarrèr, Lledia, autreja-li ath Rei aguest escrit.

Lledia: (dobtant). Ò!

Placidia: (a Lledia). Òc.

Lledia l’ac autrege.

Ataulf: (Qu‘auria dat era vida per eth).

Placidia: (a Lledia). Vè-te’n.

Lledia: (Que n’è eth tòrt de tot jo soleta.)

Scèna X

Placidia, Ataulf

Placidia: (quina agonia ath còr! De qui serà?)

Ataulf: (damb era carta ena man sense gausar lieger-la. Senti que m’uscle).

Placidia: (dissimulant). Senhor, guaire t’as tardat!

Ataulf: (dissimulant)... Cèrt, Placidia. Mès era fèra a queigut. Ua prigonda flècha l‘è clauat: qu‘auie de morir...

Placidia: E... deues èster cansat, non ei vertat?

Ataulf: (emmaliciat). Senhora; dèisha de simular: baisha era vista: aguesta carta t‘acuse!

Placidia: E qui me condemne?

Ataulf. Eth mèn aunor.

Placidia: Era tua gelosia.

Ataulf: Que ven d’Italia era carta; me he dò. Ven des mèns enemics; e tu la recebies en secret, sense sabè‘c eth tòn Rei! Tu... qu’ès era Reina.

Placidia: Era esclaua.

Ataulf: Non.

Placidia: Era vila prostituida deth senhor victoriós que l’a panat barrejada damb eth butin; que ja pòs: castiga-la, qué hès? Dempús damb lèrmes te balharà un punet e la veiràs arrir.

Ataulf: Que non a d’auer jamès secrets ne ombres en còr des esposi que s’estimen.

Placidia: Era esclaua que non a còr; còr damb cadenes?

Ataulf: Com a arribat?

Placidia: Qu’ès carcerèr; susvelha.

Ataulf: (menaçant) Senhora!...

Placidia: (damb desesperacion creishenta). Ò Diu! Es mèns pòts l’an pogut hèr creir ad aguest òme!...

Ataulf: Cara, non ac digues; cuelh-la, donc, qu‘ei entà tu soleta.

Placidia: Luenh, dehòra, què m’impòrte? liège-la e uscla-la deuant.

Ataulf: Que non voi saber arren. Cuelh-la.

Placidia: (cuelhent-li era carta). Miserable, autreja-te e confone-te as mèns pès: qué vòs qu‘aja d’amagar-te a tu... jo!

Ataulf: (er amor m’avugle!)

Placidia: (liegent). “Hilha des Cesars: imperiau Placidia, vengui d’Italia per tu: jo sò Constancius!...“ (En tot voler amagà’c.) Ò, se qué ditz!

Ataulf: Com! Lièg. Per qué trantalhes?

Placidia: A, non! Senhor!

Ataulf: (pelejant entà agarrar-l’ac). La liegerè jo.

Placidia: Non, hè-te enlà.

Ataulf: Qué!...

Placidia: Non!

Ataulf: Òc! encara que!...

Placidia: (as sòns pès). Pietat!, ò!, guarda-me.

Ataulf: (liegent: era Reina se lhèue e damb desesperacion l’escote). “Que sò as pès d’aguesti murs. dèisha-me entrar abans que hèsque dia“. Ac entenes! “Peth ben de Roma, qu‘ei era mòrt dera Gòthia, a tu me manen es hilhs d’Italia“. L’aborrit Constancius! Diu poderós, ò! gràcies! Que l’as

lançat tu contra era mia ràbia!

Placidia: Perdon per eth!

Ataulf: Au, prèga pera sua anma, non pera sua vida. Jo, perdonar ar enemic de tostemp!, ar òme odiós qu'etèrnament ahisque contra Ataulf a Honorius! Qu'amagant-se ena escurina arribe ath mèn palai en tot voler lheuar ara esposa contra er espós!, ara sua Reina contra eth pòble! Aué eth tigre encara a carn entà esquinçar, e aué se desvelhe bramant de ràbia contra era victima!

Lance eth pergamin en tot esquinçar-lo.

Placidia: (botant-li eth pè ath dessús). Pro que te podessa veir a tu a tròci e jos es mèns pès!

Ataulf: Atau, atau poiria veir jo eth gran empèri de tanti sègles e l'e`trèt eth pè deth dessús e l'è deishat damb vida. Ò senhora, e en lòc d'umilar-se en povàs aguesta raça, de luenh m'insulte o amagant-se ena ombra menace eth mèn pièch. Jos tota era ira deth mèn pòble qu'aué pense se se revòute en tot demanar-me es compdes dera mia vida.

Placidia: E donc? aucís, ja pòs aucir, que demores?, espandis-te en sòn còs; ara enemiga tropa des tòns lacis lança-la a tròci: neurís es sòns cants qu'ahaimadi se languissen! Qu'è pregat coma gòda, donques que sò era tua esposa; qu'ei pròpri des gòts pregar; coma Placidia sò aganchada fixament a tu; pro ja de baishesa, tot er òdi apilerat dera mia familha se revòute en mèn còr e me puge as pòts entà lançar-te-lo en ròstre. Que ja s'a acabat era patz entre tu e jo. Ja aciu ei Italia, e damb tu era Gòthia. Miserable, guarda!,lançant era corona e es autes insignes reiaus. Guèrra ara Gòthia!, guèrra en nòm de Roma.

Ataulf: Guèrra as romans, se vòs!... mès, ò Placidia, jo la harè enes tòns braci contra Italia!

Placidia: Te les daurisqui, mès... entà estofar-te. Vene.

Ataulf: (cridant) Marcius.

Placidia: Entà jo qu'ei era sua mòrt, ò Diu, corona-lo!

Scèna XI

Placidia, Ataulf, Marcius

Marcius: Senhor.

Ataulf: Marcius: escota: m'as de servir ara, de seguit. Un estrangèr demore jos eth mur entà entrar; cau que li digues que vas en nòm dera Reina; cuelh as que volgues entà que t'acompanhen; ar estrangèr l'estaques sus un shivau segur e sense demora l'amies ara frontèra dera enemiga supèrba Italia. Li dideràs alavetz qu'Ataulf lo perdone, e lo dèishes liure.

Marcius: T'aubedisqui, senhor.

Scèna XII

Ataulf, Placidia

Placidia: Ò, gràcies, gràcies.

Ataulf: Ath miserable li voi trèir era felicitat de morir per tu. Quina milhor resvenja! qu'era d'amiar tostemp coma ignomínia eth perdon d'Ataulf ena sua consciéncia: eth perdon d'Ataulf que lo mesprède.

Placidia: (que sò confonuda).

Ataulf: E encara apartes es uelhs? Aborris-me se vòs, mès non m'ac digues. T'estimi enquia e tot atau e se m'aucisses te balharia eth darrrèr sospir damb un punet.

Placidia: Que i a un uet aciu, senhor, que ne damb era tèrrra ne damb eth cèu se pòt aumplir.

Ataulf: Era mia vida?

Placidia: Qu'ei era mia pàtria qu'engüegi.

Ataulf: Tostemp! tostemp aguest rivau anutjós qu'eth cèu me prive! S'ara auessa a Roma entre es mèns braci aguest hèr li clauaria en còr.

Placidia: Ò tostemp sang!. Era fèra se'n brembe des sòns instints sauvatges.

Ataulf: Non, Placidia, era fèra l'as amansit!

Placidia: (per qué aurè enganhat ad aguest òme!) Ve entrar a Vernulf e se'n va. (Eth! qué deu voler?)

Scèna XIII

Vernulf, Ataulf

Vernulf: (enquia e tot vire eth ròstre entà non veder-me!)

Ataulf: (que se'n va per Placidia) Qué?

Vernulf: Perdona.

Ataulf: Tu en aguest lòc?

Vernulf: Qu'ei pera pàtria.

Ataulf: Parla.

Vernulf: Qu'a vengut un soldat de Barcelona crebant ath shivau de cansament: ditz qu'eth pòble s'a revoutat.

Ataulf: Ibèrs?

Vernulf: Non, es nòsti.

Ataulf: Gòts? Que non pòt èster.

Vernulf: Non pòt èster? Demoren veir entrar aguesta net des dera montanha un tropèu de revoutats.

Ataulf: (raça envilida!). Plan ben, gràcies, Vernulf. Que non son qu'alarmes de gent pauruga. Aguesta notícia non la condes en nunlòc.

Vernulf: Senhor, qu'ei cèrta.

Ataulf: Eth tropèu ei leiau: eth mèn còr se'n fide; dèisha-me, vau a passar era net aciu.

Vernulf: Desencusa-me; mès se deman siguesse tard...

Ataulf: Vernulf, retira-te.

Vernulf: (ò, se non me cre tot qu'ei perdut!).

Ataulf: Cèrca a Celius peth castèth; eth sòn Rei lo cride.

Vernulf: Mès, senhor...

Ataulf: Qu'ei pro!

Scèna XIV

Ataulf

Jo que n'è eth tòrt: s'an cansat deth repaus, pro que m'ac pensaua. Qu'eth pòble hèsque esclau ath Rei! Arbore eth mèn braç eth hèr d'Alarich!

Scèna XV

Ataulf, Celsius, dempús Lledia

Celsius: Me crides?

Ataulf: Òc, Celsius; hè lèu, anem entà Barcelona: au, ensera es shivaus, de seguit; Que degun d'aguesta casa se'n sàpie; sonque tu seràs aué era mia companhia. (Se'n va Celsius) En aguest moment qué sai jo des que m'enròden? Anem: abans avisarè a Placidia. (Dobtant?) Per qué avisar-la?... Non... que se la vedessa... qu'ei parièr. Que vie Lledia: eth cèu l'envie.

Lledia: Senhor...

Ataulf: Que t'è perdonat; aprèssa-te, Lledia. Un ahèr urgent m'obligue a partir sense demora. Sonque l'ac dideràs ara Reina.

Ges eth Rei.

Lledia: De nets! Qu'ac sàpie Placidia. Partir ad aguesta ora, d'urgencia, entà Barcelona eth Rei?...Era sua cara ère esblancossida... Per qué?.. Senhor, d'autes desgràcies encara? Quan treiràs ara Reina d'aguest abisme?

Era esclaua entre en oratòri.

Scèna XVI

Vernulf

Vernulf: (entrant damb mistèri). Òc, partirà, que ja ac sai; alegra-te còr mèn; es mèns uelhs liegeren eth hons deth sòn cervèth; en aute costat deth jardin demoren es shivaus! Eth dia mès beròi dera mia tormentosa vida arribe aué que va a usclar eth mèn aunor en aunor sòn, ò Diu. Ombra terribla deth mèn pair, ja ei tard; dèisha-me; qué l'impòrte era condemnacion ath tòn hilh!... Ò, l'è de parlar de seguit. Que vie damb Lledia! e eth temps vòle!...aguesta cortina m'anagarà as sòns uelhs.

Desapareish darrèr dera cortina.

Scèna XVII

Placidia, Lledia

Placidia: (vien parlant). Que sò tranquilla. Que sigue çò que Diu volgue. Vè-te'n tara cramba enquia que hèsque dia.

Lledia: Qu'eth vòste sòni sigue doç.

Placidia: (atau sigue doç coma era tua consciéncia, brava lhilha).

Mentre era Reina ditz aguesti dus vèrsi Lledia a entrat ena sua cramba barrant era pòrta per laguens.

Scèna XVIII

Placidia, Vernulf, que ges ena scèna sense èster vist per era

Vernulf: (qu'ei aquiu, soleta! Ò Diu mèn!... per qué s'arturen es mèns passi?... Qu'è pòur!...)

Placidia: (peth sòn còr) Tostemp veigui ad aguest òme aciu laguens, arridolent e corau! Que non pòt èster... non pòt èster!

Vernulf: (tostemp molt umil e apassionat). Que sò eth tòn esclau, senhora!

Placidia: Ò, non te voi veir!

Vernulf: Qu'ei peth tòn gòi, Placidia.

Placidia: (damb indignacion). Hè-te enlà. Vè-te'n. As profanat era cramba dera Reina, insensat!... Que tremòli coma ua huelha!... Miserable!...qué as hèt!. Eth tòn futur qu'ei eth povàs d'a on as neishut, povàs d'esclauatge! T'è perdonat!; qué vòs mès? Ne tansevolh era tua guardada pòt pujar entà jo. Perque senteres ena tua cara ua arrai de solei, vil, te penses apressar ar astre en tot alongar era man dreta? Tu qu'ès era net jo sò eth dia; quin Diu les estaque?

Vernulf: (tostemp as sòns pès) Ò, cara per pietat.

Placidia: (Vernulf li cuelh era vòra deth mantèl). E te veigui encara damb era man en mantèl?.. e er aborrit gèst enes tòns pòts!... Hug entà tostemp! Estofa eth tòn còr o aucis-te!

Vernulf: lehauant-se e cuelhent eth punhau). Era mia agonia acabarà, tu ac as volgut, ara madeish!

Placidia: (lutant damb eth pr'amor de trèir-li era espada). Non! non...qué vas a hèr?

Vernulf: Dèisha.

Placidia: Que voi que visques!

Vernulf: Senhora!...

Placidia: Balha-me, balha-me era arma! Lança-la luenh de jo!

S'enten un tròt de shivaus.

Vernulf: Es shivaus! non les entenes? Ò, felicitat! Ataulf ja a partit.

Placidia: Entà Barcedlona... ja ac sai... mès...

Vernulf: Se non m'aucisses per qué me guardes damb aguesti crudèus uelhs!... quan vengui a autrejar-te era libertat...era pàtria... Escotes?

Peth brusor.

Placidia: (damb interès). Parla.

Vernulf: Jo ac sai tot: eth tòn òdi pera Gòthia, peth tòn espós e rei; sabi que desires húger tara pàtria!

Placidia: (Ò, Lledia!)

Vernulf: Estira es ales deth tòn còr; era lum deth dia non la veiràs d'aciu; camin d'Italia jo t'amiarè coma un relampit.

Placidia: Diu mèn, aguest òme delire.

Vernulf: Non ac sabes!; que s'a lheuat ua prigonda tempèsta contra eth Rei; jo auria de morir en tot defener-lo; mès senhora, tu l'aborrisses.

Placidia: Ò, Vernulf!

Vernulf: Era sua vida s'acabarà lèu.

Placidia: Diu mèn!

Vernulf: Quan arribe era notícia en castèth, tu seràs liura, liura e damb jo, fòrça luenh!

Placidia: Aquerò qu'ei un sòni!

Vernulf: Jo qu'è aluenhat era sua mòrt: eth Rei auie partidaris aciu. Per qué t'esglaies? Es assassins son luenh.

Placidia: Ò jamès!

Vernulf: Que susvelhen en tot demorar a Ataulf en un cornèr deth camin; demoren de jo eth senhau dera sua partida.

Placidia: Encara non as hèt eth senhau?

Vernulf: Me cau alugar ua halha entà que la veiguen de naut deth mur.

Placidia: Qu'as un còr ardit: gràcies. Mès ad aguest prètz era libertat m'inspire solet un esglai. Eth mèn futur non se crompe damb sang.

Vernulf: Qué dides!

Placidia: Be ne serie d'òrra era mia anma se consentissa aguesta net era mòrt d'Ataulf. Jo è vençut en tot ara vòsta raça; damb jo eth Rei a estat nòble; sò agraïda; eth aciu a perdonat a un deth mèn pòble; Non venceria a Ataulf en noblesa? Jo perdoni a Ataulf, cap per cap.

Vernulf: Donques jo non! Còr per còr! Enquia e tot tu, Placidia, deman te n'alegraràs.

Placida: Jamès!

Vernulf: (volent gésser). Alugarè era halha ena tor.

Placidia: (botant-se ath miei e cridant). Gardes mèns!

Vernulf: Crida e me perderàs.

Placidia: (suplicant). Vernulf!

Vernulf: Que ja ei tard; qu'è balhat era mia paraula, senhora.

Placidia: (botant-se deuant dera pòrta). Cauishiga, donc, eth mèn còs.

Vernulf: Passarè.

Placidia: Jo que sò era tua Reina, miserable!

Vernulf: Ò, Reina mia! non m'ac digues.

Placidia: (barrant era pòrta deth forum e cuelhent era clau). Hè eth senhau se vos.

Vernulf: Ò ràbia! Es gardes!... (Vernulf va a precipitar-se entara pòrta barrada, mès era Reina l'arture damb un movement.) Tu que non vòs arren entà jo, ne tansevolh era felicitat! Jo m'aucirè as tòns pès, mès sauva-te, sauva-te!

Placidia: Ò còr mau aprofitat!

Vernulf: Qué i a ena tua guardada qu‘enamòre e empodoe ath còp! Mès tu plores, Senhora,! Tu!...

Placidia: (desmentint damb er accent es sues paraules). Non, guarda, que sò tranquilla. Se jo plorèssa es mies lèrmes non serien per tu. Jo sò Placidia; quan a plorat un Cesar per un barbar?

Vernulf: Hemna crudèu!... Balha-me era clau!... Inspira-me, Senhor, pr’amor qu‘eth temps vòle e ena luenhor se demoren!....

Placidia: Jamès!

Vernulf: Te l’agarrarè. Turbelhes era mia vista e eth mèn sen se confon...

Placidia: Contra ua hemna!

Vernulf: Qu’ei parièr. La voi.

Placidia: Non!

Vernulf: L’aurè!

Placidia: Guarda, donc: (la lance en arriu). Ja ei en arriu, hè-la tornar entà darrèr.

Vernulf: (dehòra de se). Ò, e era mia paraula! Lunfèrn, ajuda-me, vene! Gardes!

Placidia: (suplicant) Vernulf!

Vernulf: Non! Gardes! Aguesta pòrta!...

S’enten brusor dehòra.

Placidia: (en tot abraçar-lo entà que non gesque). Pietat, Vernulf!

Vernulf: Ò, dèisha-me!... per qué m’estaques enes tòns braci coma serpents?

Placidia: (en enténer daurir era pòrta, amòrte era lum): (era scèna escura). A!, era lum!

Vernulf: M’entenen!

Scèna darrèra

Lledia e es anteriors

Lledia daurís un shinhau era pòrta dera sua cramba, auance un pas e en non veir ad arrés se’n torne. Mentretant, Placidia, estacada a Vernulf, lo tie damb era sua passion que crèbe en aqueth moment; e cada còp qu’eth vò húger e cridar, damb un punet l’ac empedís.

Placidia: (molt baish e damb passion). Cara. Jo t’estimi!

Vernulf: (idem, enquia que què eth telon). Senhora!

Lledia: (a mieja votz). Qu’ei cèrt, me cride. Non. Descansa.

Placidia: (tanben molt baish). Jo t’estimi!

Vernulf: (ja vençut). A on sò!... Qu’ei un sòni!

Lledia: (a mieja votz) Tot care.

Barre, anant-se‘n.

Placidia: (punant crebada d’amor). Tè: que ja sò vençuda. Desbremba-te‘n còr, dera sang e der

orgulh: desborda-te en huec...

Vernulf: En.honsa-te mon. Placidia!...Placidia mia!...

Quèn de jolhs abraçadi. Telon rapid.

Finau deth dusau acte.

Acte tresau

Sala damb galaria practicabla en forum. Pòrtes en un costat e en aute; ua hièstra en prumèr tèrme. Tròn; trofèus militars pertot. Ei de dia.

Scèna prumèra

Ataulf seigut en tròn, Varogast, Sigerich, Velia, Marcius, Cavalièrs.

Velia: Per tant, senhor, volem era guèrra; mès era guèrra contra es romans: que ja a dormit pro era espada, avergonhada. Escota eth Berentí: non se ve eth corrent dera aigua; era quèisha ei sonque d'Alaric qu'ath hons demane era guèrra. Bremba-te'n, tu, Senhor: ath costat de Consencia jos eth drap dera tenda lo veigi encara, estirat, en lhet dera mòrt; per darrèr viatge dauríc aqueri uelhs de huec que s'amortauen e te didec damb votz prigonda: "Jamès ages patz damb es romans: eth mèn cadavre amia-lo entà un lòc a on non posquen profanar-lo es viles ienes deth Laci" . E cluquèc es uelhs. Aquera net, Senhor, per orde tua toti es esclaus de Roma trabalhèren, e en tornar era lum, es ondades der arriu hugien desviades per naui vessants e ath hons deth lhet shut, en nera hòssa, jadie eth còs d'Alaric. Eth solei gessie: ressonèc un còrn; tornèc era fèra racalha d'esclaus ara vòra deth mòrt. Un aute còp ressonèc eth còrn; ne un de solet des esclaus deishèrem damb vida damb es nòstes flèches. E en ressonar eth còrn per tresau viatge, era tèrra tremolèc; es ròies aigües der arriu, des.heigueren eth camp de tarcum, e ath madeish arriu esglumejant tornèren, caperant entà tostemps es reiaus despolhes e damb viroletes se heren a vier es cadavres des esclaus; mentre enes arribes, a exemple tòn, s'ajulhaue eth tropèl; e morisque Roma! rugie, a exemple tòn; e a exemple tòn tòti mos senhàuem damb era aigua. Sus eth Rei, en sòrta des hilhs de Roma, per qué enes sues mans non morírem nosati?

Varogast: Guèrra as romans!

Ataulf: (e ça que la, me platz d'entener-lo).

Velia: Escota eth Barentí: que non se ve eth corrent dera sua aigua. Aué ei ora...´

Sigerich, damb un movement, l'empedís de contunhar....

Varogast: Ne jamès pèrder es bromes dera pàtria per çò de víuer coma vençuts.

Ataulf: Capitans; era mia lengua a parlat peth mèn còr: aguesta cauma ei era cauma deth cèu quan s'apròpe era tempèsta d'agost. Ena batalha que liuram contra eth mon, lutz capinaut eth hèr d'Alaric ena mia guardada. Que non mos an vençut; s'aquiu pendent era net repausen es agles prepotentes en cimalh deth mont, quan ges era lum en orizon se lheuen mès naut qu'es bromes daurint es ales. Ja lutz eth solei e encara eth mon ei nòste, donques que non s'a mòrt en pièch era ardenta ahlama: a shivau, guerrèrs! Tanben eth mèn hèr, madeish qu'eth voste, se delís.

Sigerich: Guèrra a Italia!

Ataulf: A shivau, vos è dit; arren mès: qui gause dirigir es armes deuant deth Rei?

Varogast: Eth roman mos foetege!

Sigerich: Tu lo perdones.

Varogast: Guèrra!

Cavalièrs: Traïson!

Velia: Senhor, mòrt e resvenja!

Ataulf: Endarrèr toti: que sò eth Rei! Mentre borisque ua soleta gota de sang enes mies entralhes governarà era mia man dreta tot er empèri, coma eth fren govèrne ath shivau. Tu qu'ès eth vent e manes: Per sòn còr, tu ès ondada e aubedisses.

Pes cavalièrs, en tot senhalar-les.

Sigerich: (Còr, padega-te!)

Varogast: Senhor!...

Ataulf: Qu'ei pro!

Velia: Era pàtria que s'a corromput.

Ataulf: Qu'è dit pro; per qué non ges deth rondèu aqueth qu'eth dia abans dera batalha, coma hemna vila, sap tier era lengua? Jo ja sai que molti pòts que s'abaishen entà punar-me es mans, ja ac sai, degoten eth podom dera sèrp. Per qué enes mies plantes, quan aciu è eth còr? Per qué ena escurina quan tostemp sò ena lum?

Sigerich: Ath sòn còr, (Ò, demora-te, cara!)

Ataulf: Jo luti, senhors, coma un dia m'ensenhèc, en èster mainatge, eth mèn pair, damb eth front plan naut, era cara descubèrta, e còs a còs. Com ei qu'entre vosati eth que mès a en òdi es vertuts de Roma mès s'eduque enes sòns crims?

Varogast: Aguestes paraules mos ofenen a toti.

Sigerich: (damb maufidança). Se tu les coneishes, toti es bravi te preguem, ò Rei, que les senhales e moriràn as tòn pes.

Ataulf: Jo! Contra es Judes, eth mesprètz e arren mès. Ath que s'amague, era pòur qu'ei un bon torment entada eth.

Sigerich: (que non sap arren).

Ataulf: Que ja s'aprèsse as còrs leiaus era ora dera marcha. Jo sò aciu eth capitan; vosati ètz era mia fòrça, que non ne manque un de solet. Prumèr de tot vos balharè es mies ordes. Senhors, era audiéncia ja s'a acabat. Ò, Marcius, acompanha-me.

Se'n va eth Rei e Marcius per ua pòrta, e quauqui cavalièrs per un arc deth forum.

Scèna II

Sigerich, Varogast, Velia e Cavalièrs

Sigerich: Òc, vè-te'n, ò Rei; òc, vè-te'n; a Barcelona non i tornaràs. Gran Diu des revenges, hè qu'arribe lèu era ora solemna entar esperit que pene, deth mèn pair.

Varogast: Eth madeish mos ac a dit; era ora s'apròpe.

Sigerich: Que senti pòur, ò companhs, de qu'era mia anma se corrompe ath costat deth Rei! Amiar jo eth hèr!, senter-lo ath mèn deuant!... e viu encara!

Varogast: Ai de tu se herisses ath Rei quan demoren que se lhèue contra Italia! De seguit dideràn es sòns pòts as tropes qui son es enemics; veiràs era ràbia com pòt mès qu'eth respècte, e toti amassa se botjaran contra eth Rei. Alavetz enfonsa era espada, bon hilh de Sarus, en sòn pièch e tot çò d'aute... deisha hèr... qu'ei causa nòsta.

Velia: E s'eth Rei...?

Sigerich: Qué!

Velia: S'eth Rei esmendèsse ara nòsta gent contra Roma?

Sigerich: Que non pòt èster!...Cara!

Varogast: Eth Rei contra era sua esposa!. Aquerò qu'ei ua holia!

Velia: Didetz-me: qui la compren era maufidança deth Rei?

Sigerich: S'ei que mos an tradit!...

Varogast: Non, non ei possible; ja non auríem eth cap sus es espatles.

Velia: De Vernulf qué se n'a hèt? era net aquera manquèc ath jurament.

Varogast: Jamès tradirà ara pàtria Vernulf.

Sigerich: Senhors, non ei pròpri des gòts tornar endarrèr. quèigue qui quèigue.

Varogast: Endeuant, donc!

Velia: T'aubedim...

Varogast: Tua ei era mia vida.

Sigerich: Aué aubedim a Ataulf encara.

Velia: Donques qu'ac vòs, que sigue atau.

Sigerich: Quan arribe era ora ja vos cridarè. E non se tardarà. Dempús deisharam era mia mèrca sus eth mon d'aguesta ciutat deth mau que damb era sua pudor mos aucís: ua hòssa digna de Roma dauriram e damb eth nòste pè esfaçaram era tralha. E ara, companhs... Visca Ataulf! Qué, Velia, non govèrnes eth còr?

Velia: Senhor, m'esglaies.

Se'n van toti per ua des arcades deth forum. Vernuf entre per aute costat.

Scèna III

Vernulf, Lledia, que ven des crambes interiores

Vernulf: Quin resson de clarins! tropèls de guèrra...

Lledia: Vernulf!

Vernulf: Ò, quina alegria! Tu Lledia!

Lledia: Te demoràuem, que t'as tardat fòrça!

Vernulf: Vos hèsqui a vier era felicitat! Ac entenes, Lledia?, ac entenes? Que l'ac aurè balhat jo.

Lledia: Bontat de Diu! Vernulf!, ò era mia senhora quan te veigue!... Eth camin dera Galia des d'aguest lòc, guairi còps l'a guardat en tot demorar era tua arribada!

Vernulf: En jo demoraua solet ath messatgèr dera sua familha!... Ò, tu non ac sabes: qu'amii era sua imatge en mèn còr pendent eth dia, e pera net, en sònis, tostemp l'è vist deuant mèn; que semblaue que corríem, jo perseguint-la e era hugent, plegant eth sòn còs ath movement dera ahlama, mentre que darrèr de jo era mòrt espaventosa la sentia auançar sus era mia espatla, tocant a viatges es sòn ditz ossudi!...Mès a on ei era tua senhora?

Lledia: Non sabes qué se passe?

Vernulf: Qu'eth Rei se desvelhe fin finau e amie es tropes tara batalha.

Lledia: Era Reina non a pogut...

Vernulf: S'eth mos ajude! Non, que non arture ath Rei! ne ua soleta paraula...

Lledia: (damb ansietat). Vernulf, parla.

Vernulf: Qu'è vist er empèri d'Occident sense fòrça, ena agonia, è vist a Ravena. S'Ataulf ei fèble, mès fèble ei Honorius! Es mèns prècs ne tansevolh les escotèc; sonque es hèstes e es dances l'aumplissen de gòi; deuant dera paraula de guèrra arropís eth front en tot separar era cara.

Lledia: (damb desesperacion). Arrés la vò sauvar!...

Vernulf: Que serie ua holia trauessar aguesti paratges damb era senhora, enquia trapar es tèrres que non cauishiguen es mèns; que non arribaríem as montanhes des Pirinèus; ai dera sua vida e ai deth sòn cadavre!

Lledia: Desgràcia crudèu! Quan s'en sàpie era Reina!...

Vernulf: Mès jo l'è de parlar!

Lledia: Ne ua soleta esperança!

Vernulf: Llèdia, padega eth tòn còr. Eth hilh de Gòthia, esquiu coma es seuves dera sua pàtria qu'era, orgulhosa dera sua sang, mesprède, li balhe era libertat desirada.

Lledia: Vernulf, qué as dit!

Vernulf: (entada era son de vida e entà jo son de mòrt aguestes paraules!) Vè lèu lèu...

Lledia: Òc, ditz-me...

Vernulf: Qu'eth temps vòle!... ena còsta, ath pè d'ua montanha qu'a arraïcs en mar, i a un vaishèth; jo l'è crompat en un pòrt d'Italia damb toti es mèns sòs e trofèus de luta... Sonque lo govèrnen romans. Quan era partida deth Rei e es sues tropes distrèigue a toti... anatz-i es dues.!

Lledia: Ò, gràcies, gràcies.

Vernulf: (ada era, era liberat...! e a jo?... qu'ei parièr!)

Lledia: Tu mos dideràs eth moment, e ara que se'n sàpie...

Vernulf: (arturant-la, e damb molta passion). Mès jo abans la voi veir.

Lledia: Confia en jo.

Scèna IV

Vernulf

Vermulf: A on trapar fòrces entà deishar-la! E se n'anarà!... Qué solet, qué solet sense era! Com escauhar eth mèn còr sense era sua guardada?; ò, Placidia, ò Placidia mia, aborris-me se vòs, mès non te'n vages: S'eth mèn amor ei un crim, jo ja me condemni, mès a on tu sigues dèisha que i sigue tanben era mia anma; qu'eth tòn cèu, ò mon Diu, jo non lo desiri; voi eth cèu des sòns uelhs sus era mia cara! Tot qu'ei en bades; sus aqueres ondades eth vaishèth silenciós se la harà a vier entara sua pàtria ben lèu; era net tranquilla arribarà dempús; damb era claror dera auba entornaràn es plasèrs sus era tèrra, mès en mèn còr jamès. Coma ua huelha d'arbe seca e polsosa, jogalha deth vent, serè jo deth mon. Còr mèn, coratge... Mès non, que non voi; avar dera felicitat qu'è gaudit ua net que m'estimaue, voi barrar-me damb era aquiu a on non posque trèir-me-la eth temps. S'aguesta

ahlama amendrisse bèth dia!... Non, non: me la harè a vier en sepulcre laguens deth mèn pièch; e aué: tanlèu veiga es ales deth vaishèth que se la hè a vier, es mèns uelhs se barraràn sus era imatge.

Scèna V

Ataulf

Ataulf: Que ja ei tot; ne è de tornar endarrèr ne ac voi hèr. Luenh de jo; que ja è dormit massa enes sòns braci. Senti ua naua vida que se hon en men còs. Vedia jos es mèns pès er odiós empèri assecat pes sègles e me seiguia damb era mia esposa entre dues races. Eth mèn amor serà satisfèt aqueth dia e era Gòthia erosa e resvenjada.

Scèna VI

Ataulf, Placidia e Lledia vien parlant

Placidia: (damb alegria). Com estofar era alegria, Lledia!

Lledia: (indicant-li silenci). Senhora, per pietat!

Placidia: (per Vernulf). Mès, e eth?

Lledia: Eth Rei!

Placidia: Vè-te'n. Cara.

Scèna VII

Placidia, Ataulf

Ataulf: Senhora mia... ei de besonh.

Placidia: Atau, donc,vas a hèr-li era guèrra ath mèn pòble?

Ataulf: Òc; que m'ac mane eth sen e eth còr.

Placidia: E tu ès eth que volie atrendir a Honorius, non damb es armes senon damb accions d'amistat?

Ataulf: Mès a on se trape eth còr deth tòn frair? Non è het pro causes entà umiliar-me? Molons de tarcums èren es pòbles dera fèbla Italia: espauridi deuant deth mèn shivau, toti es romans baishauen eth ròstre enquiath povàs. De ressabuda, per dessús deth rambalh des caps, sublims d'orgulh, de feresa, de ràbia, vedí quilhada era tua celesta figura e s'abaishèren es mèns uelhs, e era mia anma quedèc ath servici dera tua. Pera tua alegria...peth tòn orgulh...peth mèn amor!... Ò guaira feblesa laguens deth mèn pièch des d'aqueth moment!

Placidia: (ai Roma, tot per tu! e ès tan ingrata!)

Ataulf: Er august empèri morie deuant des mèns pès e treiguí eth pè e se remetec eth cadavre; e non ère pro; enquia e tot un replec d'Iberia amiaue era mia gent; e non ère pro; mendicaua coma un vil, coma ua hemna, eth voler d'Honorius, ath pè deth tròn, assedegat de complader-te!... A on as vist ath vencedor pregar de jolhs ath vençut?... e tot en bades!

Placidia: (ai d'eth s'aué coma en d'auti tempsi siguesse Roma eth mèn solet amor!)

S’entenen sons de guèrra.

Ataulf: Que ja les entenes!

Placidia: Ò Pàtria!

Ataulf: Adishatz.

Placidia: (Non posqui...! Non partirà; jo me quedi aciu un aute còp; jo estofarè laguens dera anma era passion criminau). Me credia damb fòrces entà veder-te aluenhar; mès ara non è coratge. Jamès!.(Daurint-se de braci). Aciu dormires: vè-te’n e trinca entà tostemp eth ligam.

Ataulf: Per qué aguest anuèg, s’enquia aué m’interèsse era tua glòria solet!; era sobeirana as d’èster deth tòn pòble. Der ancian tròn, ne lheuaram nosati un de mès nau e esplendid; e tu te i seiràs, e as tòns pès veiràs Roma e ara Gòthia tanben: es dues esclaues tues, non mies.

Placidia: Mès tostemp era tua espada serie era victoriosa deth mèn linhatge. Alista entre eth mon e jo.

Ataulf: Tu, Placidia mia: qu‘ei qu’eth mon lo voi solet entà botar-lo as tòns pès coma escabèl.

Placidia: (decidida). Jamès; aluenha-te; vè-te’n se vòs; trauessa eth lindau: quan quèigue ath tòn darrèr aguesta cortina, queirà era eternitat entre nosati.

Ataulf: Ò Placidia! Senhora!... se t’escoti, tu non ac sabes, era mia armada se lheuarà contra jo sense pietat. Que non sò jo, non t’ac penses, eth que les amie entà deuant. Son eri es que m’arrosseguen a jo entara batalha.

Placidia: Era tua feblesa.

Ataulf: Era sua sang que borís!

Placidia: Era tua que s‘amòrte.

Ataulf: (molt baish). Ò Diu, qué hèr!

Placidia: E dides se qué hèr? Escota-me.

Ataulf: Qu’ès un encantament de sèrp.

Placidia: Per qué ena tua anma, i a era enveja etèrna a Roma? Dèisha lheuar eth vielh tronc; era tèrra ei ampla e eth solei ei vèrge e tu ès seme de vida. Creisheràn es dus pòbles, coma dus arbes, eth tòn e eth mèn; e un dia se traparàn es arraics aciu baish e es rames en cèu.

Ataulf: Tostemp ès Eva entà jo!

Placidia: Eth solei non torne entà darrèr ena mitat deth sòn cors: eth ven d’Italia. Tu, tanben ne vies. Seguisqui: eth nòm de Gòthia non lo coneish encara era espandida Iberia.

Ataulf: Eth mèn tropèl son torrents!...

Placidia: (interrompent-lo damb molta precipitacion) Eth torrent non torne entà darrèr jamès.

Ataulf: Eth sòn esperit ei lava!...

Placidia: id. id. Era lava jamès arrecule peth penent.

Ataulf: Ò Placidia!

Placidia: (damb conviccion). T’ac juri pera mia anma, pera salut des mèns; que serè ua auta hemna a compdar d’aué entà tu. Se ja non t’en vas seré tua e entà tostemp. Ò se sabesses!...(En tot anar-se a descurbir.) Se te’n vas entà Orient... guarda era plaja!

S’arture en veir entrar a Marcius, espaurida per çò qu‘anaue a díder.

Scèna VIII

Es anteriors. Marcius e dempús Vernulf

Ataulf: (a Placidia demorant aquerò qu'era va a díder). Qué?

Marcius: Senhor...

Placidia: (volent díder que parlaue pera tropa). Arren...eth tropèl...

Marcius: (en un cornèr damb Ataulf). Son emmaliciadi e se quèishen dera tua tardança, e...

Placidia: (hòla, me delataua! pera marcha deth Rei, damb energia. Mès ja non ac posqui voler).

Vernulf: (entrant precipitat, damb molta ansietat, ar aute costat dera scèna, li ditz en votz baisha). Au, Senhora, s'eth Rei se tarde mès, tot que serà descubèrt: eth vaishèth demore!...

Placidia: (damb dolor a Vernulf). Vè-te'n. Eth s'en va. (Veir ad aguest òme e afogar-me un aute còp! amor, maudit sigues! Marcius se'n va. Non, non, que sò jo era qu'a de húger, que me senti fèbla entà lutar damb Vernulf!...)

Ataulf: Que t'ac didia: eth volcan des sòns còrs ei a man de crebar s'ei que m'arturi.

Placidia: Qu'ei massa: vè-te'n. Eth lunfèrn ac aurà volgut. Non podem hèr arren. Que sigue, donc.

Ataulf: Ò Diu! Pro sabes qu'en aguest moment era mia anma sent deishar-te.

Placida: Vène en mèn còr.

Ataulf: Placidia!...

Placidia: Se non mos tornèssem a veir!...

Ataulf: Qué?

Placidia: Se per desgràcia mos separèsse... era mòrt!...

Ataulf: (senhalant eth cèu). Aquiu...

Placidia: Me perdones... se bèth còp t'è ofensat?

Ataulf: Sobeirana mia!... e tu me perdones...per èster gòt!

Placidia: Òc, vè-te'n.

Ataulf: Jo tornarè ath tòn pièch, senhora!

Ara seguida, quan se n'anèc, entrèren quauqui soldats e deuant Marcius.

Placidia: (en tot secar-se es uelhs rapidament). (E ara enquiath cèu.)

Ges era Reina.

Scèna IX

Ataulf, Sigerich, Varogast, Velia, Marcius, Cavalièrs

Ataulf: Marcius?

Marcius: Qu'arriben impacients...

Ataulf: Cavalièrs, companhs mèns, a arribar era ora benedida que de net, en sònis, tanti viatges auem desirat. Er orgulh de raça se lheuarà un aute còp, damb es dies de felicitat qu'en eri deishèrem

sense conéisher mès mon que solet es seuves dera Escancia des nòsti pairins. Vietz damb jo entath cementèri des cesars; se botge tot just ena hòssa dera iniqua Roma era geganta ossalha e Ataulf ja ei en pè un aute còp. Entà Italia toti!

Cavalièrs:Entà Italia!

Tota era scèna en molt de movement.

Ataulf: Se jo m'arturèssa en camin, passatz vosati sus eth mèn cadavre.

Sigerich: (Ò condemnacion!...)

Cavalièr: Senhor, era nòsta vida ei tua.

Sigerich: (desesperacion). Varogast!...

Varogast: (a Sigerich). Eth Rei se sauve!

Cavalièrs: Visca Ataulf!

Ataulf: Companhs, visca era Gòthia. Seguitz-me toti.

Cavalièrs: (dehòra de scèna). Que visque eth Rei.

Van gessent toti: es darrèrs Velia e Sigerich.

Sigerich: Ò, quina ràbia!, er entosiasme s'esten!

Velia: S'enquia e tot tu crides.

Sigerich: Cridi damb es ungles clauades en pièch.

Es brusors se van perdent ena scèna proxima.

Scèna X

Placidia

Placidia: S'en van!... s'en van!. Entà non enténer eth bronit hè-me sorda, Senhor! E com me saute eth còr covard!... enquia e tot me semble que se hèn a vier ua part dera mia vida damb eri...era lum!...era lum!... aire!... er aire entà respirar que non lo trapi en nunlòc. Ò, Rei, aguestes legions son es mies esclaues! Ataulf, vene; e aciu baish...! Estofatz-lo un aute còp braci mèns!... damb es punades empodoatz-li eth còr, ò pòts!...Vene! (Transicion). Ò còr, que non sembles mèn, ò còr! enquia ara non as estat un còr de hemna...! tu ès era pèira estacada sus eth mèn còs de victima que m'enfonse enes abismes. Se jo podessa trèir-me-lo deth pièch l'amiaria contra eth cèu... Holia... Diu, perdona-me!

Quede seiguda sense veir a Vernulf, enquia qu'eth dialòg lo senhale.

Scèna XI

Placidia, Vernulf

Vernulf: (auançant pòc a pòc e arturant-se). Coratge, esperit mèn.

Placidia: Tu ès just, tu manes.

Vernulf: Solei que t'en vas, jo ja non te veirè. Be n'ès de beròia!...Eth mèn esperit sonque de veder-la s'embriague; quin estranh efluvi se lance entà que se negue eth mèn còs en sòn!... Non solet eth mèn còr cobege eth sòn, totes es fibres deth mèn èsser s'exalten cercant es sues; es mèns peus se quilhen coma volent, un a un, entrelaçar-se damb es sòns. Ò desir! jo voleria qu'es nòsti còssi siguessen un, coma enes ahlames dus metaus botadi laguens d'un recipient se botgen amassadi tostemps e barrejant-se!.

Placidia: (lheuant-se decidida). Anem tath vaishèth. Se non sò eth fren d'aguest pòble, serè qui posse era mia raça contra eth.

Vernulf: (apressant-se e arturant-se còp sec). Que sò avar d'aguesti moments de felicitat qu'è de pèrder...

Placidia: (damb ua alegria immensa que la tie de seguit). Vernulf!

Vernulf: Senhora!

Placidia: Gràcies, pr'amor qu'as tornat. (Li vò punar era man qu'era se remís). Ò non!

Vernulf: (suplicant amorós). Placidia!

Placidia: (consentint). Vene.

Vernulf: (damb pòur). Mès... tu... Senhora...

Placidia: (simulant serenitat e orgulh). Òc: tota era mia anma perdone ara tua. Mès desbremba-te'n de qué sonières un dia enes punets des mèns pòts per tu. Ne ua soleta paraula. Ja ei ora?

Vernulf: (volent hèr veir qu'ère tranquil). Òc.

Placidia: (id.). E donc?... S'ei eth moment...

Vernulf: Còr mèn, coratge!

Placidia: (damb un punet l'autrejaria es mèns sentiments; enquia e tot era mia vida!...Non, non!) Vernulf...

Vernulf: (tostemp simulant). Òc, vè-te'n: Tapa-te eth ròstre damb un vel espés, e solet damb Lledia vè-te'n tara plaja; ath costat deth castèth màger, sus era arena, cantant ua cançon doça d'Italia, veiràs a dus marinèrs; ditz-les "Roma" e arren mès; t'as sauvat!

Placidia: (damb agraïment). Vernulf... e ara... adiu.

Vernulf: Òc, vè-te'n!

Sense botjar-se deth loc, ne eth ne era.

Placidia: (Crebant era passion des dus, creish tota era scèna). Non! Jo me moriria! Non m'en posqui anar atau. Guarda-me!

Vernulf: Hè-te enlà!

Placidia: Vernulf, se tu sabesses com se refrede tot eth mèn còs en aguest moment de separacion!

Vernulf: Ò Senhora! e te'n vas! Per qué me condemnes? Pietat!

Placidia: Vernulf, plores, ò!...

Vernulf: Òc! per qué amagar-me?...

Placidia: Amor!...

Vernulf: Que son es prumères lèrmes dera mia vida; enquia e tot naut deth cèu es mèns pairs t'envejaràn! (Molt umil) Qu'as de hèr un camin long, damb fòrça perilhs sus eth mar. Vòs... era mia companhia?

Placidia: Sonque era de Diu!

Vernulf: (id.). Sonque enquia arribar ena còsta!, quan veigam era tèrra, eth mèn còs se honerà laguens des aigües, t'ac juri, Placidia!, e en hons tranquil se barraràn es mies paupetes cercant un lòc enes revoutades ondades qu'auràn reflectit era tua matge en camin!

Placidia: Non, Vernulf; que Diu non ac vò. Aué encara è fòrça entà trincar eth nud d'aguest amor; mès entà víuer apròp tòn non n'è, ò fèbla!

Vernulf: E quin Diu, quin Diu l'a condemnat ad aguest amor!

Placidia: O Diu o jo, qu'ei parièr. Sigue eth cèu o eth lunfèrn, ac vò era mia raça.

Vernulf: Ò, hemna incomprensibla!, tu non ès hemna, qu'ès ua divinitat! Non, vè-te'n, vè-te'n. Tu as neishut entà sèir-te en un tròn; jo... Diu, tu ac sabes...ne entà punar es sòns pès.

Placidia: Jo è neisshut entà patir; è vist era mia tèrra as pès der enemic!... e jo era sua esclaua! (damb desesperacion). Mès enquia ager era mia volontat supèrba ère sonque dera mia gent: malerosa sòrt! cada còp qu'eth Rei febrós daurie es braci entà sarrar-me, li panaua jo un tròç de mon que sense encuedar-se'n li queiguie; e aué impotenta, pr'amor que m'uscle aguest amor per tu!

Vernulf: Placidia!...

Placidia: (damb esquiua energia, cuelhent entre es sues mans eth cap de Vernulf, e guardant-lo fixament). Guarda-me, guarda-me fixament! Qué i a ena tua cara e en hons des tòns uelhs que me trebòlen d'aguesta manèra? Dilhèu tot er esperit deth tòn linhatge a deishat eth sepulcre e se concentre en tu entà vencer-me a jo. Òc, guarda-me, guarda-me!...

Vernulf: Placidia!...

Placidia: (refusant-lo damb feresa). Endarrèr. Que non t'è pòur! Sonque òdi! (Precipitant-se enes braci plorant?. Non, Vernulf! solet amor!

Vernulf: Ò, estimada mia!

Placidia: E ara... coratge! Adishatz!

Vernulf: Ja!

Placidia: Adishatz! (repensant-se, arreculant e agarrant-li es mans damb veeméncia), Ò!... ditz-me!... Tu...estimaràs sus eth mon a un auta?

Vernulf: Òc, Placidia... ara Mòrt!

Placidia: Vernulf, tot eth mèn esperit ei tòn.

Vernulf: Tu te hès a vier era mia anma.

Scèna XII

Vernulf

Vernulf: Non te la hèsques a vier que laguens deth còr bategue coma un audèth clauat en tèrra a ua flècha. Ja ei luenh; ja non la veigui; ua gran ròca l'a tapat: qu'ei eth mur d'ua hòssa, dehòra era vida. Entada eth, era mòrt laguens!...Cada batec deth còr ei ua passa que balhe era!... Bric mès sus era tèrra!...ne tanpòc mès enlà!... Diu mèn, ajuda-me! Mès arren de tu!...Tu ès eth Diu des benauradi e de jo non n'ès. Tot s'a acabat! E ara que s'avale eth mèn còs era eterna ombra d'aquera net

d’esglasianta cauma. (En tot trèir-se deth pièch un nhoquet e guardant-lo damb amor.) Nhoquet encisador! E com m’atrè era boca! Sonque tu non m’as deishat: qu’ès era constància, pr’amor qu’ès era mòrt! Ara vòra deth Danuvi, des mans tremoloses dera mia mair, te recebí en moment dera partida. “Hilh mèn, didec, se bèth dia eth tòn pièch desaunoresse ara pàtria, bremba-te’n dera mia sang, e deth jurament que te hèsqui; eth que t’a balhat era vida, te la cuelh e ei just que morisques. Jo l’è autrejat aguest nhoquet enes montanhes, mentre hilaua ath miei deth ramat de oelhes, quan alavetz t’amiaua ena mia hauda coma en un nin, cantant tròci des nòstes hètes que tu seguies mormolhant.“ Ò balsam! Jo è mancat ara mia lei, e jo tornaria a mancar cent viatges entà agradar-li. Cala-te en mèn èsser, e destruis-lo; vene, damb un punet m‘entornaràs era cauma; tu ès era mia mair que me pune: que sigue ja eth darrèr. Eth punet d’era qu‘ei sobrèr, sonque eth dera mair. Ben, que ja ei pro. Mon, dèisha-me. (Damb desesperacion). Mès pertot i a vida e jo voi víuer! (Damb molta pausa e agitacion). Non... non... repausa.... padega-te, còr mèn... e hè-te povàs...Qu’ei eth darrèr, eth darrèr crit dera carn que, vil, se me revelaue! (Molt baish). Mès senti... aciu en pièch!... Non...non... Tan de còp? S’ère en cor! E es tropes camin d’Italia contentes e ardides!... Mès d’eri qui se’n brembe! jo voi veir eth vaishèth! Com se tarde! Encara! Mès es uelhs se m’entèlen, e non plori; que deu èster de tan guardar... Ua sudor estranha... Atau serè milhor. (Damb es jolhs en tèrra entà veder-la passar). Non i è. Se se tarde es mèns uelhs non la veiràn; era net s’aprèsse; que non ei era net, ei era mòrt! Ò estimada mia!... Per sòn pièch. Aguest huec!... Diu! Aurà passat?... (Crits dehòra). Era fèbre engendre en mèn cervèth brusors estranhs! Senhora, se me vedesses! solide que m’auries pietat! Tu ac as volgut, ò mair!. (Molt baish, estranhat). Eth moment?... ja?

Scèna XIII

Ataulf, Vernulf

Ataulf: (de laguens estant). Placidia!

Vernulf: Diu! me semble que l’è entenut nomentar!

Ataulf: (apareishent dempús de tornar-la a cridar). Placidia! Ò quina ràbia! aguestes torbes me volien arturar!...

Vernulf: (un cavalièr... eth Rei... malastre! e ara non posqui morir! Que voi víuer! jo voi víuer!)

Ataulf: Qu’a hujut entà tostemp!

Vernulf: (damb eth mèn cadavre jo l’estacarè enquia e tot mòrt!)

Ataulf: Vernulf... Era mia esposa?...Que m’an hèt a vier era notícia de qué me deishaue e è hujut des mèns... A on ei era Reina!

Vernulf: (Se non a partit eth vaishèth!...lheuant un braç entath cèu). Sauva-la! sauva-la!)

Ataulf: Endarrèr, donc!

Vernulf: Jo qu’ac sai tot; non me dèishes!...

Ataulf: Parla!...

Vernulf: Aprèssa-te!... vene!...

Ataulf: Serà cèrt?...Placidia?...

Vernulf: Mès!... mès apròp!... ath mèn costat!...

Ataulf: Parla!

Vernulf: (Mair, tapa-te eth ròstre) Morís!

Ataulf: A!... contra... eth tòn... Rei!

Mòr.

Vernulf: Que vòle eth vaishèth! Pro que se sauve! Ja posqui morir!

Mòr.

Scèna XIV

Sigerich, Varogast, Velia, Cavalièrs e Soldats qu'invadissen era scèna. Apareish prumèr Sigerich damb era espada, ara seguida es torbes que li capèren es cadavres abans qu'eth les veigue.

Sigerich: Eth Rei?

Cercant-lo.

Varogast: Guèrra!

Sigerich: Seguitz-me.

Varogast: (a Sigerich) Per tu Ataulf.

Cavalièrs soldats: (en veir es cadavres). A!

Velia: Qu'ei eth!

Sigerich: Luenh toti, deishatz-me, era sua vida ei entath mèn braç. Jo que sò era ira: pair que va per tu.

En moment d'anar a separar eth grop entà precipitar-se contra eth Rei, eth grop se separe e ges Varogast dident damb solemnitat:

Varogast: Era vida d'Ataulf qu'ei acabada! Guarda-lo!

Sigerich: Non; endarrèr! Arreculant e lançant era espada. Ò condemnacion deth lunfèrn!

Varogast: Era pàtria qu'ei tua. Que visque eth hilh de Sarus entara Gòthia.

Velia: Visca eth Rei Sigerich!

Sigerich: (guardant pertot e gessent der aclapament). A on ei era resvenja? Era Reina!

Varogast: Ath costat deth mar l'an agarrat es tòns.

Scèna darrèra

Es anteriors, Placidia, entre soldats.

Velia: Pas a Placidia; que morisque era romana!

Placidia: A on sò? Eth Rei?

Sigerich: Eth Rei que sò jo.

Placidia: Tu!

Sigerich: Guarda!

En tot mostrar-li eth cadavre deth Rei.

Placidia: A! (quan se separèc deth Rei vedec eth còs de Vernulf). Vernulf! (deishant-se anar des soldats). Non!... Deishatz-me! (queiguent de jolhs ath costat de Vernulf). Vernulf, parla: (tient-li eth cap damb es sues mans), com ei qu'es tòns uelhs non me guarden? (en tot convencer-se dera sua mòrt). Mòrt! e jo... soleta!... (en tot lheuar-lo damb es sòns braci, ditz aquerò). Vène!... coratge!... atau...atau...estacada etèrnament a tu (virant-se entàs soldats e tient a Vernulf). Soldats, heritz-me! Eth mèn còr ei çò de Roma! Aciu totes es armes, covards, m'auetz pòur?

Movement de soldats entà precipitar-se contra era.

Sigerich: (arturant-les). Endarrèr!

Toti: Que morisque!

Placidia: Damb era mia sang ennobliratz era espada!

Un aute movement des soldats qu'arture Sigerich.

Sigerich: Endarrèr!

Placidia: (a Sigerich). Aucis-me!

Sigerich: (damb òdi). Non!

Placidia: (passejant era guardada entre es soldats) Vils!... toti?...

Sigerich: (damb ràbia concentrada). Estacatz-la ena preson mès prigonda; que la voi amiar deman a pè, deuant deth mèn shivau de guèrra, quan celebrem eth trionf pes carrèrs e places.

Telon rapid.

Fin dera tragèdia

Generalitat de Catalunya
Generalitat de Catalonha

GOBIERNO DE ESPAÑA
MINISTERIO DE CIENCIA E INNOVACIÓN

Diputació de Lleida

INSTITUT D'ESTUDIS ILERDENCS

Ajuntament Naut Aran

BAQUEIRA/BERET